

Návrh změn pro řešení daňových nedoplatků u přímých daní v České republice

Bc. Hana Ryšánková

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Hana Ryšánková**
Osobní číslo: **M120043**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Návrh změn pro řešení daňových nedoplatků u přímých daní v České republice**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Proveďte literární průzkum týkající se daňových nedoplatků v České republice.

II. Praktická část

- Analyzujte daňové nedoplatky u přímých daní a vymáhání daňových nedoplatků dle jednotlivých způsobů.
- Identifikujte základní problémy s daňovými nedoplatky u přímých daní.
- Na základě provedené analýzy navrhněte změny pro řešení daňových nedoplatků u přímých daní včetně zhodnocení rizik a přínosů.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ALINK, Matthijs and Victor VAN KOMMER. Handbook on Tax Administration. Amsterdam: IBFD Publications BV, 2011, 360 s. ISBN 978-90-8722-102-7.

BAKEŠ, Milan et al. Finanční právo. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 552 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

BREBURDA, Jan. Exekuce srážkami ze mzdy 2013. Olomouc: ANAG, 2013, 376 s. ISBN 978-80-7263-758-4.

KOBÍK, Jaroslav a Alena KOHOUTKOVÁ. Daňový řád s komentářem: [2011]. Olomouc: ANAG, 2010, 960 s. ISBN 978-80-7263-616-7.

NIGHTINGALE, Kath. Taxation 2001-2002: Updated: Theory and Practice Updated for 2002-2003. 4th ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2002, 696 s. ISBN 0273-65573-6.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eva Kolářová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: **22. února 2014**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 22. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 23.4.2014

Ryšanová

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku daňových nedoplatků u přímých daní v České republice. Cílem je poskytnout informace o nedoplatcích na daních a na základě analýzy navrhnout změny, které by mohly pomoci řešit tyto nedoplatky. Teoretická část je zaměřena na základní informace o daních. Dále je popsáno daňové řízení, daňové nedoplatky a možné způsoby vymáhání daňových nedoplatků. Praktická část se zabývá analýzou daňových nedoplatků u přímých daní a efektivností jednotlivých způsobů vymáhání. Poté jsou zde identifikovány základní problémy s vymáháním a určité nejasnosti v daňovém řádu. Na základě této analýzy a zjištěných problémů jsou navrženy možné řešení či změny.

Klíčová slova: daň, daňové nedoplatky, exekuce, vymáhání, přímé daně, správce daně, zajištění daní, soudní exekutor, insolvenční řízení

ABSTRACT

This thesis is focused on problems with tax arrears for direct taxes in the Czech Republic. The aim of this thesis is to provide information on tax arrears and based on this analysis propose changes, that could help these arrears. The theoretical part is focused on basic information on taxes. Follow describes tax procedure, tax arrears and possible ways to recovering tax arrears. The practical part deals with the analysis of tax arrears for direct taxes and effectiveness of the different methods of enforcement. Then are identified basic problems with recovering and some confusion in Tax Code. Based on this analysis and identified problems are designed to possible solutions or changes.

Keywords: tax, tax arrears, execution, enforcement, direct taxes, tax administrator, ensuring of taxes, distrainer, insolvency proceedings

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní Mgr. Evě Kolářové, Ph.D., za cenné rady při zpracování diplomové práce. Velké poděkování patří i mé rodině za podporu během studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ DAŇOVÁ TEORIE	13
1.1 DAŇ A JEJÍ FUNKCE.....	13
1.2 ZÁKLADNÍ DAŇOVÉ POJMY	14
1.3 TŘÍDĚNÍ DANÍ.....	14
1.3.1 Podle dopadu na poplatníka	15
1.3.2 Podle objektu daně.....	15
1.4 PŘÍMÉ DANĚ.....	15
1.4.1 Daň z příjmů FO	16
1.4.2 Daň z příjmů PO.....	16
1.4.3 Silniční daň.....	16
1.4.4 Daň z nemovitých věcí	17
1.4.5 Daň z nabytí nemovitých věcí.....	17
2 DAŇOVÉ ŘÍZENÍ A DAŇOVÉ NEDOPLATKY	18
2.1 DAŇOVÉ ŘÍZENÍ.....	18
2.2 DAŇOVÝ NEDOPLATEK	19
2.3 ZAJIŠTĚNÍ DANÍ	20
2.3.1 Zajišťovací příkaz.....	21
2.3.2 Zástavní právo	21
2.3.3 Ručení na základě smlouvy, bankovní záruka	22
2.3.4 Zákonné ručení	22
2.3.5 Zálohy	23
3 VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ	24
3.1 DAŇOVÁ EXEKUCE	24
3.1.1 Srážky ze mzdy	26
3.1.2 Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb	28
3.1.3 Daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky	28
3.1.4 Daňová exekuce postižením jiných majetkových práv	29
3.1.5 Prodej movitých věcí	29
3.1.6 Prodej nemovitých věcí	31
3.2 EXEKUCE PROSTŘEDNICTVÍM SOUDU	32
3.3 EXEKUCE PROSTŘEDNICTVÍM SOUDNÍHO EXEKUTORA.....	33
3.4 UPLATNĚNÍ V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ	34
4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
5 ANALÝZA DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ	37
5.1 CELKOVÉ DAŇOVÉ NEDOPLATKY EVIDOVANÉ DAŇOVOU SPRÁVOU	37
5.2 INKASO PŘÍMÝCH DANÍ	38
5.3 DAŇOVÉ NEDOPLATKY U PŘÍMÝCH DANÍ	39

6	ANALÝZA ZAJIŠTĚNÍ DANĚ A VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ	45
6.1	ANALÝZA ZAJIŠTĚNÍ DANĚ.....	45
6.2	ANALÝZA EVIDOVANÝCH A VYMÁHANÝCH NEDOPLATKŮ	46
6.3	ANALÝZA VYMOŽENÝCH NEDOPLATKŮ	48
6.4	ANALÝZA NEDOPLATKŮ VYMÁHANÝCH A VYMOŽENÝCH DLE JEDNOTLIVÝCH ZPŮSOBŮ DAŇOVÉ EXEKUCE	50
6.5	ANALÝZA NEDOPLATKŮ VYMÁHANÝCH A VYMOŽENÝCH DLE OSTATNÍCH ZPŮSOBŮ EXEKUCE.....	51
7	ZÁKLADNÍ PROBLÉMY S DAŇOVÝMI NEDOPLATKY U PŘÍMÝCH DANÍ.....	54
7.1	CHYBY SUBJEKTŮ DANĚ VEDOUcí K NEDOPLATKŮM.....	54
7.2	NEJASNOSTI V DAŇOVÉM ŘÁDU SOUVISEJící S NEDOPLATKY	55
7.3	PROBLÉMY S VYMÁHÁNÍM.....	60
7.4	AKTUÁLNÍ TÉMATA OHLEDNĚ EXEKUCÍ.....	63
8	NÁVRHY ZMĚN PRO ŘEŠENÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ U PŘÍMÝCH DANÍ	66
8.1	PRAVIDLA PRO DAŇOVÉ SUBJEKTY K PŘEDCHÁZENÍ DAŇOVÝM NEDOPLATKŮM.....	66
8.2	NÁVRHY ZMĚN DAŇOVÉHO ŘÁDU	67
8.3	NÁVRHY ZMĚN PRO ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ S VYMÁHÁNÍM.....	68
8.4	ŘEŠENÍ AKTUÁLNÍCH TÉMAT OHLEDNĚ SOUDNÍCH EXEKUTORŮ.....	73
8.4.1	Teritorialita exekutorů	73
8.4.2	Zestátnění soudních exekutorů.....	75
8.5	SHRNUtÍ	76
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	82
	SEZNAM GRAFŮ.....	83
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	84
	SEZNAM TABULEK	85
	SEZNAM PŘÍLOH	86

ÚVOD

Platit daně je zákonná povinnost občanů. Ale ne všichni tuhle svou povinnost dodržují a tím vznikají nedoplatky na daních či dokonce trestné činy spojené s daněmi. Tuto situaci je potřeba řešit, protože daně jsou hlavním příjmem státu, pokud tedy daňové subjekty nezaplatí dobrovolnou cestou, tak se musí přistoupit k vymáhání. Přistoupením k vymáhání ale ještě neznamena, že dlužná částka bude opravdu vymožena. Existuje množství problémů, se kterými se exekutor setkává při vymáhání a tyto problémy je potřeba co nejdříve vyřešit. Problémy ale nenastávají jen tím, že nemůžeme nedoplatek vymoci. Na vymáhání se musíme dívat i z druhé strany, aby tím nebyly poškozovány práva občanů a vymáhání probíhalo podle zákona, což se ale někdy porušuje.

Cílem diplomové práce je poskytnout informace o problematice daňových nedoplatků, poukázat na hlavní problémy s daňovými nedoplatky u přímých daní a navrhnout možné způsoby řešení, tedy úpravy daňového řádu či změna postupů při vymáhání daní.

Diplomová práce se skládá z části teoretické a praktické. Praktická část je dále rozdělena na analytickou část a část, kde budou navrženy změny, které by mohli pomoci alespoň částečně řešit nedoplatky na daních.

V teoretické části je uvedena základní teorie o daních, tedy co je daň, její funkce či rozdělení. Poté se stručně zabývám jednotlivými přímými daněmi, tedy základními informacemi o těchto daních. Přímými daněmi se nezabírám dopodrobna, protože tato práce předpokládá určitou znalost těchto daní a hlavní jsou u této diplomové práce daňové nedoplatky a vymáhání, ne podrobné analyzování jednotlivých daní. Dále teoretická část obsahuje informace o daňovém řízení, nedoplatcích a zajištění daní. Poslední část se zabývá jednotlivými způsoby exekuce, tedy daňovou exekucí, exekucí prováděnou soudy či soudními exekutory.

V analytické části je provedena analýza celkových nedoplatků na daních a analýza nedoplatků u přímých daní. Je zde provedena analýza zajištění daní a analýza vymáhaných a vymožných daní. Dále se zde analyzují jednotlivé způsoby exekuce. Po provedené analýze jsou zde uvedeny nejasnosti v daňovém řádu a problémy s vymáháním nedoplatků u přímých daní. Zmiňuji se také o častých chybách daňových subjektů, které mohou vést k daňovým nedoplatkům. Uvádím tu také v poslední době hodně diskutovaná témata týkající se exekucí, zejména exekucí, které jsou prováděny soudními exekutory.

Část návrhů změn se týká změn daňového řádu, které nebyly uvedeny už v části analytické. Pak možné změny, které by mohly pomoci vyřešit problémy s vymáháním nedoplatků a stanovení pravidel, pro předcházení vzniku daňových nedoplatků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ DAŇOVÁ TEORIE

1.1 Daň a její funkce

V odborné literatuře se nachází více definic daně. Například Kubátová (2009, s. 9) tvrdí, že daň se může charakterizovat jako povinná nenávratná platba, která směřuje do veřejného rozpočtu. Alink a Van Kommer (2011, s. 1) definují daň jako nedobrovolný poplatek placený státu jednotlivci nebo podniky.

Mezi základní vlastnosti daně patří její nenávratnost, neekvivalentnost a neúčelovost. Nenávratnost znamená, že subjektu nevzniká žádný nárok, tedy ji nelze požadovat zpět a tímto se liší o půjčky, která se vyznačuje svou návratností. Další vlastností je neekvivalentnost, tedy není zaručeno, že výše jeho platby bude ekvivalentní jeho spotřebě veřejně poskytovaných statků a služeb. Daň se také vyznačuje svou neúčelovostí, stane se součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu a subjekt neví, co bude z jeho platby konkrétně financováno. (Vančurová a Láchová, 2010, s. 10)

Kubátová (2009, s. 16) zmiňuje ve své knize tři základní funkce daní:

- alokační
- redistribuční
- stabilizační

Alokační funkce se uplatňuje v případě, že rozmístění zdrojů je neefektivní, dochází k tržnímu selhání a jedná se o umístování prostředků na financování oblastí, které jsou trhem podceňovány. Redistribuční funkce slouží ke zmírňování rozdílů v důchodech jednotlivců tím, že se více vybírá od bohatších, což státu umožní zvyšovat důchod méně bohatých. Další funkce je stabilizační, která je součástí hospodářské politiky státu a spočívá ve zmírnění cyklických výkyvů ekonomiky. (Jánošíková, Mrkývka a Tomažič, s. 291-292)

Někteří autoři řadí mezi základní daňové funkce i fiskální funkci, ale například Kubátová ve své knize uvádí, že tato funkce je již obsažena ve třech předchozích funkcích a znamená získávání financí do veřejného rozpočtu.

Vančurová a Láchová (2010, s. 12) sem řadí i stimulační funkci spočívající v tom, že subjekty se snaží platit daně co nejméně a tak mají zájem o to, aby svou daňovou povinnost omezily. Příkladem může být regulace spotřeby škodlivých výrobků vyšším zdaněním například alkoholu a cigaret.

1.2 Základní daňové pojmy

Mezi základní daňové pojmy můžeme zařadit:

- subjekt daně
- předmět daně
- základ daně
- sazby daně

Daňovým subjektem je dle daňového zákona osoba, která má povinnost odvádět nebo platit daň. Tyto subjekty se dále dělí na poplatníky a plátce. Poplatníkem je osoba, která nese daňové břemeno a bývá to i ten, kdo daň odvádí. A plátcem se stává ten subjekt, který má povinnost odvést daň vybranou od jiných daňových subjektů, je to tedy osoba, která je pouze pověřena výběrem daně, ale daňové břemeno nesou ostatní. (Vančurová a Láchová, 2010, s. 13-14)

Předmětem daně je veličina, která je podrobena zdanění. Může se jednat o majetek, spotřebu, důchod. Pro výběr jednotlivých daní je velmi důležité definovat předmět daně, který je stanoven zákonem a představuje rozsah objektu daně.

Základ daně je předmět daně vyjádřený ve fyzikálních jednotkách (l, hl, t atd.) nebo v korunách. Je potřeba ho věcně i časově vymezit. Časově se základ daně vymezuje pomocí zdaňovacího období, které představuje časový úsek, za který se stanoví základ a výše daně a daň se vybírá. (Jánošíková, Mrkývka a Tomažič, s. 302)

Sazba daně představuje určitý výpočtový algoritmus, pomocí kterého získáme ze základu daně konkrétní daňovou částku. Existuje několik druhů sazeb – sazby jednotné, diferencované, relativní a pevné. Jednotná sazba je ta, která je stejná pro všechny druhy předmětu daně, jedná se např. o daň z převodu nemovitostí. Diferencovaná sazba se liší podle kvality předmětu daně i podle subjektu daně a tento typ sazby se používá například u DPH. Pevná sazba je vztažena k fyzikální jednotce, týká se např. spotřební daně. Můžeme setkat i s relativní sazbou, která se používá tam, kde je peněžní vyjádření základu daně, sazba je vyjádřena procentem a používá se u běžných daní. (Vančurová a Láchová, 2010, s. 21-22)

1.3 Třídění daní

Při třídění daní je možné vycházet z několika pohledů a různých kritérií. V rámci této práce budou uvedeny dvě nejčastější členění.

1.3.1 Podle dopadu na poplatníka

Toto kritérium bývá zařazeno mezi základní a jedno z nejčastěji používaných. Dle tohoto členění se daně dělí na přímé a nepřímé.

Přímá daň je vybírána přímo na osobu, která je určena daň zaplatit. Zatímco nepřímou daň hradí jiná osoba, než ta, od které je daň vybírána. (Nightingale, 2002, s. 5) Mezi přímé daně můžeme zařadit daně z důchodů a majetkové daně a mezi nepřímé daně patří například daň z přidané hodnoty a spotřební daň.

1.3.2 Podle objektu daně

Objekt daně představuje to, co je podrobno zdanění. Hlavními jsou daně z důchodu, spotřeby a majetku. Můžeme sem zařadit i daň z hlavy, ale ta v České republice není zavedena, nejbližší této dani je poplatek za komunální odpad, které některé obce vybírají. Podle objektu daně se i jednotlivé daně nazývají, např. spotřební daň, daň z nemovitostí nebo daň z příjmů. (Stejskal, 2008, s. 12)

1.4 Přímé daně

Přímé daně jsou takové daně, u kterých může být daňový subjekt (ten kdo bude daň platit) dopředu přesně určen a platí se z příjmů nebo z majetku subjektu.

Mezi přímé daně patří:

1. daň z příjmů
 - fyzických osob
 - právnických osob
2. majetkové daně
 - silniční daň
 - daň z nemovitých věcí
 - daň z nabytí nemovitých věcí

Od roku 2014 nastalo u přímých daní několik zásadních změn. Zanikl zákon o dani dědicke, darovací a z převodu nemovitostí, daň darovací a dědicke v současnosti spadá pod daň z příjmů. Daň dědicke v podstatě zanikla, protože už nezáleží na tom, v které dědicke skupině se osoba nachází, dědění je teď zcela osvobozeno. Daň z převodu nemovitostí je nahrazena daní z nabytí nemovitých věcí a je nově upravena v zákoně o dani z nabytí nemovitých věcí.

V následujících podbodech si stručně popíšeme jednotlivé přímé daně, např. co je předmětem daně, základem daně, kdo je poplatníkem, atd.

1.4.1 Daň z příjmů FO

Za předmět této daně se považují příjmy:

- Ze závislé činnosti- např. z pracovněprávního poměru
- Z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti- řadí se sem např. živnost
- Z kapitálového majetku- např. úroky, dividendy, výnosy z vkladů
- Z nájmu- příjmy z nájmu nemovitých či movitých věcí
- Ostatní příjmy- např. příležitostný pronájem (Marková, 2014, s. 13-18)

Poplatníci jsou fyzické osoby a základem daně jsou příjmy poplatníka za zdaňovací období, které převyšují výdaje. Jestliže má poplatník více dílčích příjmů, tak se tyto příjmy sečtou dohromady. Sazba daně je 15 %.

1.4.2 Daň z příjmů PO

Tuto daň upravuje zákon o daních z příjmů a speciálně dani z příjmů právnických osob je věnována druhá část tohoto zákona.

Poplatníky jsou právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy, fondy penzijních společností, atd. (Marková, 2014, s. 21). Dani podléhají příjmy z veškeré činnosti podnikání, kromě určitých výjimek, např. příjmu z nabytí akcií. Základ daně se stanovuje stejně jako u příjmů fyzických osob. Sazba daně se postupně během let snižovala, až se ustálila od roku 2010 na 19 %.

1.4.3 Silniční daň

Silniční daň je upravena zákonem o dani silniční. Daň se zaměřuje na osoby, ať už fyzické nebo právnické, které využívají motorová vozidla (registrovaná a provozovaná v ČR) k podnikatelské činnosti (Vančurová a Láchová, 2010, s. 232). Poplatníkem je osoba, která je provozovatelem vozidla; zaměstnavatelem, který vyplácí cestovní náhrady; organizační složka osoby, která má sídlo nebo pobývá v zahraničí.

Základem daně je:

- u osobních aut (hmotnost do 3,5 tuny) zdvihový objem motoru
- u návěsů součet největších povolených zatížení náprav a počet náprav

- u ostatních vozidel (například u nákladních vozidel) nejvyšší povolená hmotnost a počet náprav (Vančurová a Láchová, 2010, s. 234)

Ze základu daně se pak vypočte daň použitím sazby silniční daně. Ta je určena v § 6 zákona o dani silniční. Určuje se podle zdvihového objemu motoru, hmotnosti nebo počtu náprav. V určitých případech se i sazba daně snižuje o určité procento, podle § 6.

1.4.4 Daň z nemovitých věcí

Řídí se zákonem o dani z nemovitých věcí. Dělí se na dvě části, a to na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek.

Daň z pozemků

Předmětem této daně jsou pozemky, které leží na území ČR a jsou evidované v katastru nemovitostí. Poplatníkem bývá většinou vlastník, ale může to být i např. nájemce, organizační složka státu, uživatel. Základem daně může být buď výměra pozemku, nebo vynásobení výměry s cenou, přesné ustanovení je uvedeno v § 5 zákona o dani z nemovitých věcí, v první části, která se týká daně z pozemků. Dále jsou v § 6 uvedeny sazby daně pro jednotlivé pozemky, a koeficienty, kterými se násobí základní sazba.

Daň ze staveb a jednotek

Předmětem je stavba či jednotka, která se nachází v ČR. Za poplatníka je považován např. vlastník, nájemce, příspěvková organizace, organizační složka státu, atd. Za základ daně se považuje výměra zastavěné plochy, definice zastavěné plochy je uvedena v § 2 stavebního zákona. Sazby daně pro jednotlivé stavby a jednotky uvádí § 11 zákona o dani z nemovitých věcí.

1.4.5 Daň z nabytí nemovitých věcí

Tato daň (dříve daň z převodu nemovitostí) má právní úpravu v zákonném opatření o dani z nabytí nemovitých věcí, který vstoupil v účinnost od roku 2014. Poplatníkem je buď převodce, nebo nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci. Předmětem daně je nabytí vlastnictví k nemovité věci za úplatu. Základem daně je nabývací hodnota (např. sjednaná cena), která se sníží o uznatelný výdaj (částky zaplacené znalci). Sazba daně zůstala stejná jako u daně z převodu nemovitostí 4 %. Daň se pak vypočítá vynásobením zaokrouhleného základu daně a daňové sazby. (Česko, 2013, s. 5982-5987)

2 DAŇOVÉ ŘÍZENÍ A DAŇOVÉ NEDOPLATKY

V této kapitole se budeme zabývat teorií o daňovém řízení a dále se podrobněji zaměříme na teorii, která se týká daňových nedoplatků.

2.1 Daňové řízení

Daňové řízení je upraveno zákonem č. 280/2009 sb., daňovým řádem. Tento zákon nabyt účinnosti od 1. ledna 2011 a nahradil zákon o správě daní a poplatků.

Daňové řízení představuje postup správce daně, jehož cílem je správné stanovení daně, kontrola splnění daňové povinnosti daňových subjektů, a pokud nedojde k dobrovolné úhradě, tak i vymáhání daňových nedoplatků. (Sovová a Fiala, 2009, s. 125)

Účastníky daňového řízení jsou:

- správci daně
- daňové subjekty
- třetí osoby

Správci daně bývají zejména orgány finanční správy nebo celní správy. Orgány finanční správy jsou Generální finanční ředitelství, Odvolací finanční ředitelství a finanční úřady (14 finančních úřadů a Specializovaný finanční úřad). (Česko, 2011, s. 6066) Třetí osoba je osobou, která má práva a povinnosti na správě daní, ale je jiná než subjekt daně. Třetími osobami mohou být např. znalci, tlumočníci, soudní znalci, svědci či ručitelé. Poslední skupina účastníků – daňové subjekty, je rozebrána podrobněji v předchozí kapitole.

Daňové řízení se skládá z více částí, a to řízení

- nalézací (vyměřovací, doměřovací, o řádném opravném prostředku)
- při placení daní (posečkání daně, zajištění daně, exekuční řízení, o opravných prostředcích) (Bakeš, 2012, s. 270)

Vyměřovacím řízením se rozumí ta část, ve které se stanoví výše daňové povinnosti. Daňový subjekt podá daňové přiznání, na jehož základě je daň vyměřena nebo může nastat situace, kdy správce daně daňový subjekt vyzve ke splnění své povinnosti. Toto řízení probíhá vždy, na rozdíl od doměřovacího řízení, které by mělo proběhnout pouze minimálně. Doměřovací řízení je zahájeno v případě, kdy stanovená daň měla být vyšší či nižší a může začít, pokud daňový subjekt podá dodatečné přiznání nebo na základě daňové kontroly, kterou provede správce daně. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 594)

Posečkání daně nebo úhrada na splátky představuje prostředek, díky kterému se dá odsunout zaplacení daně a vyhnout se exekuci. Tuto možnost může správce daně povolit, pokud o to subjekt daně požádá nebo z úřední moci. Při rozhodování, zda posečká s daní, správce daně posuzuje různé okolnosti, např. jestli by okamžitá úhrada vedla k zániku podnikatelské činnosti subjektu. (Bakeš, 2012, s. 275)

Správce daně může využít i postup v zajišťovacím řízení, pokud se obává o zaplacení doposud nesplatných daní, např. z důvodu, že se dlužník už v minulých letech snažil nějakým způsobem vyhnout placení daní. (Vančurová a Láchová, 2010, s. 77) Mezi zajišťovací prostředky podle daňového řádu patří zajišťovací příkaz, zástavní právo, ručení, bankovní záruka nebo placení záloh.

Pokud není subjekt daně ochoten nebo schopen dobrovolně splnit svou povinnost uhradit daň, tak přichází na řadu vymáhací řízení. Vymáhací řízení je procesem, kdy správce daně využije prostředky, které jsou stanoveny zákonem, a nutí dlužníka k zaplacení daně.

2.2 Daňový nedoplatek

Nedoplatek představuje daňovou částku, které uplynul den splatnosti, ale doposud nebyla uhrazena. Za daňový nedoplatek se také může považovat příslušenství daně nebo zajištěná daň, která nebyla zaplacená. Daňový řád má jasněji než v zákoně o správě daní a poplatků (dále ZSDP) upravené to, že se sem řadí i nezaplacené příslušenství daně a neuhrazená zajištěná daň. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 650-651)

Daňový nedoplatek je hrazen subjektem daně jako dluh, což změnilo ustanovení podle ZSDP, kde byl každý daňový subjekt při placení daní považován za dlužníka. Správa daní si v současné době vypomáhá pojmy splatná a nesplatná daňová pohledávka. V případě, že subjekt nezplatí daň nejpozději v den splatnosti, dostává se do prodlení a má povinnost uhradit kromě samotné daně i úrok z prodlení, který se řadí mezi příslušenství daně. (Bakeš, 2012, s. 274)

Úrok z prodlení je sankční platba, kterou musí dlužník platit za každý den, kdy je v prodlení a začíná se počítat pátým pracovním dnem po dni splatnosti až do dne zaplacení. Podmínkou je pouze to, aby správce daně evidoval nedoplatek na dani, nezáleží na tom, jestli došlo k prostému opoždění daně nebo kvůli dodatečně vyměřené dani. Aby správci daně nevznikaly zbytečné náklady, tak se postupuje tak, že pokud úrok z prodlení nepřesáhne

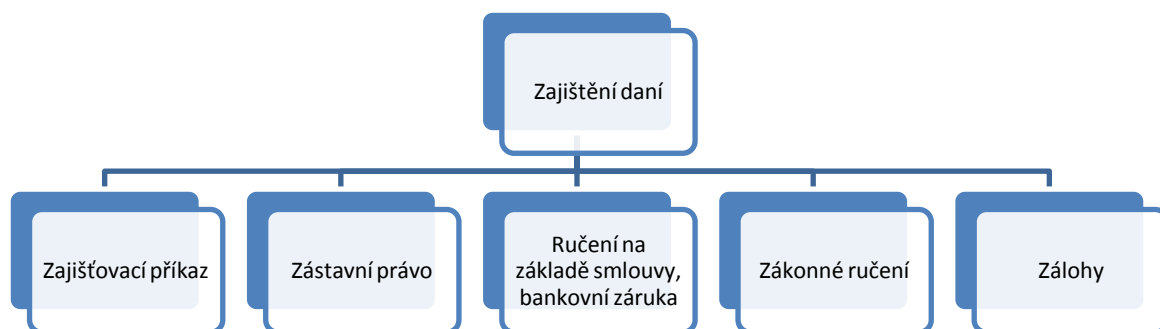
200 Kč u jednoho správce daně za jedno zdaňovací období na jednom druhu daně, tak nedojde k předepsání úroku.

Správce daně může dlužníka vhodně vyrozumět (např. dopisem) o částce nedoplatků a upozornit jej, jaké mohou nastat následky v případě nezaplacení daně. Po uplynutí doby pro zaplacení daně (6 let) nedoplatek zaniká, a už jej nelze vybrat ani vymáhat. Pokud je kdykoliv během stanovené lhůty učiněn úkon (zahájení exekuce, vznik zástavního práva, rozhodnutí o posečkání daně), tak lhůta začíná běžet znovu. Dále existují i úkony, při kterých se lhůta pouze zastaví na určitou dobu, jedná se např. o vymáhání soudem nebo přihlášení pohledávky do veřejné dražby. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 671-673)

V případě, že dojde ke zjištění, že se nedoplatek stal nedobytným nebo, že by vymáhání bylo velmi obtížné, tak může správce daně nedoplatek odepsat. Samotné odepsání ale znamená pouze to, že dochází k přeřazení nedoplatku na účtech a možnost uhrazení nedoplatku správce daně stále sleduje až do uplynutí lhůty. Je důležité si i vysvětlit, co znamená, že je nedoplatek nedobytný. Nedoplatek se stává nedobytným, když jeho vymáhání nevedlo k žádnému výsledku nebo by náklady přesahovaly vymoženou částku. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 668-669)

2.3 Zajištění daní

Stará-li se správce daně o uspokojení pohledávky až v době, kdy má dojít k zaplacení, tak může nastat situace, že dlužník je bez prostředků a nedoplatek se může stát nedobytným. Proto zákon umožňuje využít některého ze způsobů zajištění daně. Tento instrument ochraňuje daňový subjekt před některou z možností vymáhání daně a také se neohroží příjmem do rozpočtu. V této kapitole budou popsány jednotlivé druhy zajišťovacích prostředků. V následující obrázku můžeme vidět, jaké existují způsoby zajištění daní.

Obr. 1. Zajištění daní (vlastní zpracování)

2.3.1 Zajišťovací příkaz

Zajišťovací příkaz je považován za mimořádný, ale velmi efektivní prostředek, který zabraňuje nedobytnosti daňových nedoplatků. Tímto příkazem rozumíme rozhodnutí pomocí kterého je subjektu daně uloženo zaplacení zajištěné částky. Částka se zajistí složením jistoty na účet daňového správce. Správce daně se rozhodne využít tohoto typu instrumentu, pokud má důvod se obávat, že daň bude při vymáhání nedobytná nebo vybrání daně bude vysoce obtížné. Také musí být splněna jedna za dvou podmínek, buď se jedná o daň, u které ještě nedošlo ke stanovení nebo není prozatím splatná.

K vykonání zajišťovacího příkazu dochází do 3 pracovních dnů od oznámení rozhodnutí o příkazu, pokud nehrozí nebezpečí prodlení. Je-li zjištěno možné nebezpečí z prodlení, je zajišťovací příkaz vykonatelný a splatný dnem oznámení o rozhodnutí daňovému subjektu. Tato možnost je mimořádná a musí být i řádně odůvodněna v zajišťovacím příkazu. Daňový subjekt má také možnost se proti zajišťovacímu příkazu odvolat a správce daně má ode dne následujícím po dni podání odvolání 30 dnů na vyřízení. Nedodržení této lhůty znamená zánik zajišťovacího příkazu. (Česko, 2009, s. 4079)

Jestli pominou důvody, které vedly k vydání zajišťovacího příkazu, tak má správce daně udělenou povinnost rozhodnout o ukončení příkazu. I pokud se zjistí, že částka v zajišťovacím příkazu by měla být nižší, tak musí daňový správce bezodkladně jednat, a vydat rozhodnutí o snížení částky. Dále je tu i možnost zřízení zajišťovacího příkazu na základě zástavního práva, pokud nedojde k vykonání zajišťovacího příkazu ve stanovené částce a na účet správce daně. Správce daně se musí v tomto případě rozhodnout, jestli využít zástavního práva nebo zahájit exekuci. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 700-701)

2.3.2 Zástavní právo

Tento daňový instrument se řídí novým občanským zákoníkem, který nově vešel v platnost od 1. ledna 2014, pokud daňový řád nestanoví jinak. Správce daně zřizuje rozhodnutí zástavního práva k zajištění neuhrazené daně daňového subjektu. Zástavním právem vzniká správci daně právo uspokojit svoji daňovou pohledávku zpeněžením zastavené věci. Existuje i možnost zřídit zástavní právo k majetku jiné osoby než je daňový subjekt, ale to pouze s písemným souhlasem vlastníka.

Vznik zástavního práva je vázáno na doručení rozhodnutí o zástavním právu. Jestli se jedná o zástavu, o které je veden registr, tak zástavní právo vzniká doručením rozhodnutí or-

gánu, který registr vede. Pokud je zástavou nemovitá věc, tak se rozhodnutí doručí příslušnému katastrálnímu úřadu. (Bakeš, 2012, s. 276)

Důležitou částí jsou i okolnosti, kdy zástavní právo zaniká. Zástavní právo, které se zřídilo rozhodnutím správce daně, může zaniknout dvěma způsoby, buď okamžikem právní moci rozhodnutí správce daně o zrušení, nebo z důvodů, které jsou stanoveny v občanském zákoníku. Mezi obecné důvody občanského zákoníku patří například zánik zastavované věci, uplynutí doby, na niž bylo zřízeno zástavní právo a také zánik zajištěné pohledávky.

2.3.3 Ručení na základě smlouvy, bankovní záruka

Ručení je obecně definováno v § 2018 nového občanského zákoníku. Za ručitele se považuje ten, kdo prohlásí věřiteli, že pokud dlužník nesplní dluh, tak pohledávku uspokojí sám. V tomto případě ručitel tuto povinnost přijímá úplně dobrovolně a z vlastní vůle. Věřitel může požadovat po ručiteli plnění jen v tom případě, že ručitele přijme. Pro ručitelské prohlášení se vyžaduje písemná forma. (Česko, 2012, s. 1241)

Dalším způsobem ručení je bankovní záruka, která je takové nově definována v § 2029 občanského zákoníku. Tato záruka se řadí mezi finanční záruky, vzniká prohlášením banky v záruční listině, že pokud daňový dlužník nesplní svoji povinnost, tak za něj zaplatí do určité finanční částky banka. Výše finanční částky i podmínky jsou uvedeny v záruční listině, která musí mít písemnou podobu.

Při smluvním ručení i bankovní záruce se při správě a úhradě postupuje stejně jako u zákonného ručení, které je rozepsáno v další podkapitole.

2.3.4 Zákonné ručení

Ručitelem se může stát i ten, kterému je ručení stanoveno zákonem. Například se může jednat o daň z nabytí nemovitých věcí, kdy je poplatníkem daně převodce a ručitelem je nabyvatel. Zákonný ručitel má povinnost úhrady, pokud je mu od správce daně sdělena daň, za kterou ručí, a je povolán výzvou k úhradě nedoplatku. K výzvě je přiložena i kopie rozhodnutí o stanovení daně, aby byl ručitel dostatečně informován. Povinnost úhrady nedoplatku přetrvává i v případě, že subjekt daně zanikl bez nástupce.

Správce daně má právo požadovat úhradu nedoplatku po ručiteli, pokud nejprve dlužníka upomínal o zaplacení a nedoplatek se snažil vymoci, ale vymáhání bylo bezvysledné. Vyzvat ručitele o zaplacení je možné i v případě, že je daňový subjekt v insolvenčním řízení, tato možnost je upravena v insolvenčním zákonu. Ručiteli je dáno právo se proti vyzvání

k uhrazení nedoplatku odvolat, odvolání by se mělo týkat věcí, které jsou obsaženy ve výroku nebo odůvodnění. Jestli ručitel ví o nějakých důvodech, proč by se měla změnit částka daně, za kterou ručí, tak to také uvede v odvolání proti výzvě k zaplacení nedoplatku. Při vyřizování odvolání o změně částky daně je rozhodné to, zda uplynula nebo neuplynula lhůta pro stanovení daně. Jestliže ještě neuplynula doba pro stanovení daně, tak správce daně zjistí skutečnosti a pak provede změnu výše daně. Provede se doměření daně či se využije dozorčího prostředku přezkumného řízení. Podle výsledku se pak změní částka daně v rozhodnutí o odvolání. V druhém případě, když doba pro stanovení daně už uplynula, tak může správce daně změnit výši daně jen vůči ručiteli. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 717-718)

Důležité je také vymezení práv ručitele před a po doručení výzvy k úhradě. Před výzvou má možnost se pouze informovat o výši daně, za kterou přebírá odpovědnost. Po doručení výzvy už může i nahlížet do spisu ohledně daně, za kterou ručí. Dále má právo požádat o posečkáni, o této žádosti musí správce daně rozhodnout do 30 dnů. Když správce daně žádosti vyhoví, tak nemůže vymáhat daň po ručiteli, ale po subjektu daně může. Při posečkáni s platbou daně nevzniká ručiteli na rozdíl od daňového subjektu povinnost platit úrok, totéž platí, i pokud je v prodlení, tak neplatí úrok z prodlení. (Bakeš, 2012, s. 276)

Důležité je si i říct, že to co ručitel uhradí, se musí použít na zaplacení daně, za kterou ručí, nelze tedy zaplacenou částku použít na jiné nedoplatky. Jestliže platbu nejde použít na tento nedoplatek, ať už z důvodu, že nedoplatek byl už uhrazen nebo dojde k zániku povinnosti uhradit daň, tak vznikne ručiteli přeplatek. Tento přeplatek se použije na úhradu nedoplatku ručitele, a pokud nemá nedoplatek, tak se mu vrátí zpátky.

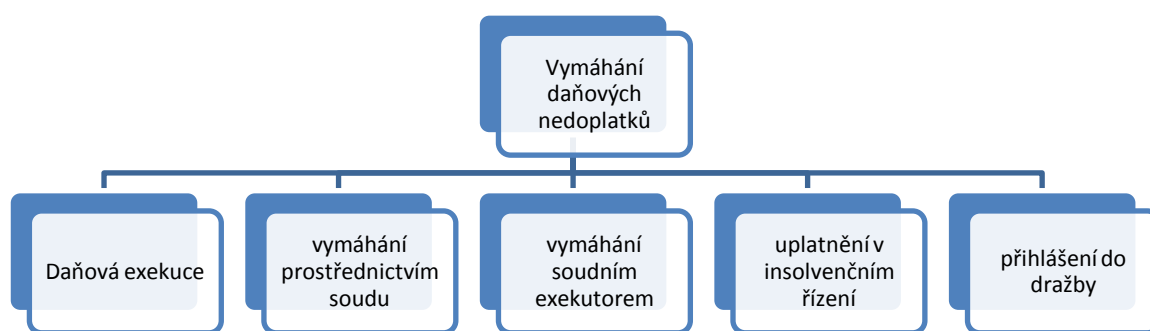
2.3.5 Zálohy

Posledním způsobem zajištění daně je placení záloh. Zálohy se platí na daň, která nebyla doposud stanovena nebo zatím není splatná. Subjekt daně má povinnost platit zálohy ve výši a lhůtách stanovených ze zákona nebo podle rozhodnutí správce daně. Uhrazené zálohy se po skončení zdaňovacího období nebo období, za které je podáno daňové přiznání, započítají na úhradu splatné daně. (Bakeš, 2012, s. 277)

Správci daně také připadá možnost upravit zálohy směrem dolů, eventuálně udělit výjimku z platby záloh, a to i za celé zdaňovací období. O snížení zálohy se rozhoduje v závislosti na ekonomických výsledcích subjektu.

3 VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ

Vymáhání daňových nedoplatků představuje konečnou fázi daňové správy a směřuje k naplnění jedné z hlavní zásad daňového řízení, a to vybrání daně. Správce daně se k této možnosti vybrání daně uchýlí, jen když má daňový subjekt u správce nedoplatek a dobrovolně ho neuhradí. Jednotlivé způsoby vymáhání daňových nedoplatků můžeme vidět v následujícím obrázku. V rámci této diplomové práce bude uveden i způsob vymáhání prostřednictvím soudu, i když od roku 2013 již tento způsob není umožněn. Je zde uveden, protože analýza se týká nedoplatků a vymáhání i minulých let.

Obr. 2. Vymáhání daňových nedoplatků (vlastní zpracování)

Před zahájením vymáhání správce daně nemá povinnost upozorňovat dlužníka na nedoplatek. Záleží tedy na správci daně, jestli subjekt upozorní neformální upomínkou nebo přejde přímo k možnosti vymáhání. Správce daně nemá tuto povinnost od zavedení daňového řádu. Hodně poplatníků totiž využilo možnost odvolání proti výzvě, jen aby oddálila vymáhání bez nějakých významných důvodů.

Aby se mohlo zahájit vymáhání, tak musí existovat exekuční titul, který je podkladem pro výkon exekuce. Exekuční titul je písemnost, která obsahuje výkaz nedoplatků, vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžní plnění a nově se sem řadí i zajišťovací příkaz, který nahradil zálohy na daň. Výkaz nedoplatků obsahuje údaje z evidence daní, přesný výčet náležitostí, které by měl obsahovat, je uveden v § 176 daňového řádu. Rozhodnutím může být platební výměr, dodatečný platební výměr nebo hromadný předpisný seznam. Poslední doklad zajišťovací příkaz byl popsán v předchozí kapitole.

3.1 Daňová exekuce

Daňová exekuce je jedním ze způsobů vymáhání daní, kterou má správce daně ve své kompetenci. Při této exekuci se postupuje podle občanského soudního řádu, pokud není

stanoven daňovým řádem či jiným daňovým zákonem odlišný postup. Pravomoci exekučního orgánu jsou ale upraveny daňovým řádem.

Když je správce daně schopen zajistit sám exekuci, tak ji zahájí vydáním exekučního příkazu. Zahájení této exekuce tedy nezávisí na tom, kdy bude příkaz doručen dlužníkovi, ale rozhodné je kdy došlo k jeho vydání. Exekuční příkaz obsahuje kromě obecných náležitostí (např. označení správce daně, označení příjemce, datum podepsání) i náležitosti, které se týkají přímo exekučního příkazu, a to výši nedoplatku, druh exekuce, částku nákladů exekuce a odkaz na exekuční titul. Součástí částky, které se exekuce týká, bude i úrok z prodlení, pokud bude vznikat v průběhu exekuce a v exekučním příkazu bude uveden i jeho výpočet. Po doručení příkazu subjektu běží 15 denní lhůta pro případné odvolání. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 744-747)

Na obrázku jsou uvedeny všechny možné způsoby daňové exekuce.

Obr. 3. Způsoby daňové exekuce (vlastní zpracování)

Podle občanského soudního řádu určitý majetek nepodléhá vykonání rozhodnutí, a proto je z daňové exekuce vyloučen, patří sem hlavně movité věci, např. oděvy, zdravotnické potřeby nebo vymezené pohledávky. Ale způsob, jakým se subjekt může domoci vyloučení majetku, je už upraven daňovým řádem. Vyloučení z exekuce provede správce daně, pokud zjistí, že byla nařízena exekuce i na majetku, který jí nepodléhá, nebo na návrh toho, kdo má právo k majetku, jehož vymáhání není povoleno. O tomto návrhu správce daně musí rozhodnout do 30 dnů, poté se lze ještě proti rozhodnutí odvolat do 15 dnů.

Po nařízení vymáhání může nastat situace, kdy mají dlužník nebo správce daně důvody k odložení či úplnému zastavení exekuce. Exekuce se může odložit např. z důvodu šetření rozhodujících skutečností pro zastavení vymáhání. A k zastavení exekuce může vést to, že bylo povoleno posečkání zaplacení, nebyly splněny podmínky vymáhání, zanikl důvod pro vymáhání a další možnosti, které uvádí daňový řád. Jestli nedojde k zastavení a zaniknou i

důvody, které směřovaly k odložení, tak správce daně rozhodne o jejím dalším pokračování. (Bakeš, 2012, s. 278)

Při exekuci vzniká dlužníkovi další povinnost, a to uhradit náklady exekuce. Tyto náklady se řadí mezi příslušenství daně a jsou to náklady, které jsou spojeny s výkonem daňové exekuce. Existuje ale výjimka, kdy náklady nemusí hradit dlužník, a to pokud se exekuce provedla neoprávněně. Exekuce je neoprávněná například v případě, že nebyly splněny zákonné podmínky pro provedení vymáhání daně.

V daňovém řádu v § 182 a 183 jsou uvedeny tyto druhy exekučních nákladů:

- Náklady za nařízení vymáhání, představují 2 % z částky nedoplatku, ale nejméně se může jednat o 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč
- Náklady za vykonání prodeje, výše i omezující částky jsou stejné jako u nákladů za nařízení vymáhání
- Náklady za náhradu hotových výdajů, které správce daně musel vynaložit v souvislosti s exekucí, např. cestovné, náklady na uskladnění a při zajišťovacím příkazu se hradí pouze tyto náklady (Česko, 2009, s. 4084)

Důležitou částí exekuce je také rozvrhové řízení, jedná se o poslední část vymáhání a týká se movitých a nemovitých věcí. Po úhradě dražebního podání věřitelé podávají správci daně přihlášky, kde sdělují výši svých pohledávek. Z částky, která byla vydražena, se poté uspokojí nejdříve náklady exekuce a poté věřitelé. O tom v jakém pořadí budou dané pohledávky uspokojeny, informuje § 229 daňového řádu. (Česko, 2009, s. 4093, 4094)

V další části této kapitoly se podrobněji popíší jednotlivé druhy daňové exekuce.

3.1.1 Srážky ze mzdy

Srážkami ze mzdy se má na mysli legální zkrácení mzdy, které je prováděno zaměstnavatelem dlužníka za účelem uspokojení závazků vůči věřiteli. Srážky ze mzdy na základě exekuce se mohou týkat soudního výkonu rozhodnutí, exekuce prováděné soudními exekutory, správní exekuce či daňové exekuce. Tato část se bude zabývat daňovou exekucí podle daňového řádu.

Exekuce se zahájí vydáním exekučního příkazu od správce daně, který se doručí plátcí mzdy. Od této chvíle má zaměstnavatel určité povinnosti a zákazy, a to provádění srážek ze mzdy při každém výplatním termínu, tyto sražené částky nesmí vyplácet dlužníkovi a drží je odděleně od svých peněžních prostředků, ponechá je v úschově. Jestliže by tak plát-

ce mzdy neučinil, tak by mohl být žalován. Poté co se exekuce stává pravomocnou a zaměstnavatel je o tom vyrozuměn (zpravidla to bývá několik týdnů až měsíců od doručení exekučního příkazu), tak končí přechodné uschovávání srážek ze mzdy, a veškeré srážky budou vyplaceny správci daně a další sražené částky už přímo odesílá oprávněnému. (Brebura, 2013, s. 30-35)

Dlužníkovi i plátcí daně jsou dále dány určité povinnosti. Dlužníkovou povinností je informovat správce daně o aktuálních plátcích mzdy, a to ve stanovené lhůtě 8 dnů ode dne rozhodné skutečnosti (ukončení nároku na mzdu u jednoho zaměstnavatele a popřípadě vznik nároku u dalšího zaměstnavatele). Obdobné povinnosti má i zaměstnavatel dlužníka, a to oznámení, že u něho už dlužník nepracuje, nově u něj nastoupil do práce anebo i upozornit správce, že dlužník teď pobírá mzdu u jiného zaměstnavatele, všechny vypsané skutečnosti musí také oznámit do 8 dnů.

Exekuce srážkami ze mzdy se může ukončit buď předčasně, nebo řádně. Při exekuci se může stát i situace, kdy bude daňová exekuce předčasně ukončena, pokud se daňový dlužník odvolá a odvolání bude oprávněné, tak dojde ke zrušení exekučního příkazu. Zaměstnavatel je o tom informován prostřednictvím rozhodnutí o zrušení exekuce a doposud sražené částky se vrátí povinnému. Stejný postup se uplatňuje i v případě zastavení exekuce. Od předešlých případů je důležité odlišit zastavení exekuce, ke kterému dojde až po doručení rozhodnutí o právoplatnosti exekuce. K tomuto zastavení nejčastěji dochází, jestli správce daně vymohl po dlužníkovi částku některým z jiných způsobů. Jestliže plátce mzdy už srážky ze mzdy vyplatil oprávněnému, tak jeho jednání bylo v souladu s předpisy a nemá povinnost je vracet dlužníkovi. Povinný musí srážky požadovat v tomto případě po správci daně ne po zaměstnavateli. Plátce mzdy má právo i sám požadovat zastavení vymáhání, když dlužník nepobírá mzdu anebo jen v zanedbatelné výši. Poslední možností je řádné ukončení vymáhání, a to tak, že se srážky ze mzdy budou provádět do doby, kdy dojde k úplnému uspokojení pohledávky. Okamžik zaplacení pohledávky a ukončení exekuce určuje sám zaměstnavatel, protože je na něm aby vypočítal, z čeho se skládá jistina pohledávky, výše exekučních nákladů a příslušenství pohledávky. U jistiny a exekučních nákladů to nebývá až tak složité, protože se obvykle pouze sečítají položky. Těžší je výpočet příslušenství, např. úroku z prodlení, protože po dobu trvání exekuce stále nabíhá. Když exekuce zanikne z důvodu jejího zrealizování, tak by bylo vhodné, aby to dal vědět správci daně. Předpokládá se, že pokud by správci daně cokoliv nesouhlasilo, tak o tom

vyrozumí zaměstnavatele, aby se předešlo případným sporům či dokonce žalobě. (Brebura, 2013, s. 37-42)

3.1.2 Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb

Tento druh daňové exekuce se provádí odepsáním částky z běžného, vkladového nebo jiného účtu dlužníka. Podle občanského soudního řádu se nedá nařídit uhrazení pohledávky u vkladů na vkladních knížkách, vkladních listech nebo u jiných forem vkladů. Daňový řád jasněji stanovuje na rozdíl od občanského soudního řádu, že se musí jednat o dlužníkov účet, nedá se tedy použít odepsání z jiného účtu, i když na něm má své peněžní prostředky. To platí i pro účet, který je veden na manžela dlužníka, peníze lze vymáhat, jen když je účet veden na oba manžele a každý z nich je majitelem účtu. Od doručení exekučního příkazu poskytovateli platebních služeb má poskytovatel zákaz vyplácení peněz z účtu dlužníka, ze kterého je pohledávka přikázána a nesmí s nimi ani jinak nakládat a to až do výše exekuované částky. Uvedené zákazy nemají platnost, pokud se jedná o peníze na výplaty mezd zaměstnancům splatné do doby, kdy byl poskytovateli doručen exekuční příkaz. Dále se zákazy netýkají částky do výše dvojnásobku životního minima, jehož výše je uvedena v zákoně o životním a existenčním minimu. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 775,776)

3.1.3 Daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky

Tento způsob exekuce lze použít, když se nedají využít předchozí dva typy daňové exekuce, tedy se jedná o jinou pohledávku, než nárok na mzdu u zaměstnavatele nebo pohledávka z účtu u poskytovatele platebních služeb. Existenci těchto jiných pohledávek (nejčastěji se jedná o pohledávky občanskoprávní nebo obchodněprávní) může správce daně zjistit např. z prohlášení o majetku, v tomto prohlášení totiž dlužník musí uvést osoby, vůči kterým má nějaké jiné peněžité pohledávky, i s výší těchto pohledávek a jejich splatností. Peněžitou pohledávkou se má na mysli právo daňového subjektu na zaplacení dlužné částky po poddlužníkovi. Postihnout se dají i pohledávky, které budou splatné teprve v budoucnu, může se jednat například o nájemné. Mezi pohledávky, které nepodléhají exekuci, patří například dávky sociální péče či příspěvek na bydlení.

Exekuční příkaz je doručen poddlužníkovi a pak až dlužníkovi. Od doručení ztrácí dlužník právo na vyplacení částky pohledávky a poddlužník má zákaz s pohledávkou jakkoliv nakládat po dobu trvání daňové exekuce. Samotná exekuce se provede tím způsobem, že

poddlužník po nabytí právní moci příkazu vyplatí správci daně peněžitou pohledávku do stanovené výše. Pokud není pohledávka ještě splatná, tak se správci daně vyplatí, jakmile splatnou stane.

3.1.4 Daňová exekuce postižením jiných majetkových práv

Čtvrtým způsobem daňová exekuce je postižení jiných majetkových práv. Předmětem je jiné majetkové právo dlužníka a toto právo musí být převoditelné na jiný subjekt. Příkladem pro jiné majetkové právo může být například podíl v obchodní společnosti. Nařízením daňové exekuce v tomto případě končí účast dlužníka ve společnosti nebo může dokonce dojít i k zrušení společnosti a exekuce se pak bude týkat pohledávky na vypořádací podíl nebo na likvidační zůstatek firmy. Postihnout se může i právo subjektu na vydání nebo dodání movité věci. Poddlužník nesmí od doby, kdy je mu doručen exekuční příkaz, splnit dlužníkovi pohledávku ani s ní nijak jinak nakládat. Dlužník tedy ztrácí právo na dodání nebo vydání movité věci z exekované pohledávky. Správce daně pak vyrozumí poddlužníka o nabytí právní moci exekučního příkazu, poddlužník vydá nebo dodá movitou věc správci daně a tím se zbaví povinnosti vůči dlužníkovi. Tyto movité věci poté správce daně zpeněží. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 778,779)

3.1.5 Prodej movitých věcí

Tato daňová exekuce postihuje pouze movité věci, které dlužník sám vlastní anebo je spoluvlastníkem. Nejprve dojde k sepsání movitých věcí a k jejich zajištění, poté se prodají a tím dochází k uspokojení pohledávky. Správci daně náleží u této exekuce právo provést prohlídku bytu, místa podnikání nebo jiných dalších místností dlužníka, může prohlížet i skříně, pokud se domnívá, že by se tam mohla nacházet movitá věc.

Při soupisu věcí může být daňový dlužník přítomen, a pokud není, tak mu bude soupis movitých věcí doručen spolu s exekučním příkazem. Při sepisování věcí určené k exekuci se správce daně rozhoduje podle toho, které movité věci se nejlépe můžou prodat a taky, které věci by dlužník mohl nejméně postrádat. Při této exekuci nemohou být sepsány věci, které tvoří příslušenství k nemovité věci, příkladem můžou být vestavěné skříně.

Dle daňového řádu § 207 po sepsání movitých věcí může dojít k několika situacím:

- exekutor se může obávat, že sepsané věci budou např. záměrně poškozeny nebo ukryty, poté věci okamžitě zabaví

- může se vyhradit zvláštní místnost, kde budou věci uzamčeny a opatřeny úřední uzávěrou
- nebo se věci ponechají na místě, kde došlo k jejich sepsání (Česko, 2009, s. 4090)

Po nabytí právní moci příkazu správce daně zjišťuje cenu movitých věcí, a to několika následujícími způsoby:

- cenu odhadne sám správce daně podle obvyklé ceny
- cena nebo způsob, jakým se dá zjistit, je upraven v jiném právním předpise
- nebo cenu bude zjišťovat znalec

Odhad se použije, pokud se jedná o jednoduché případy, které se dají snadno odhadnout nebo se mají na mysli věci, které rychle podléhají zkáze. Dále se cena nebo způsob určení může určit podle jiného právního předpisu, např. podle zákona o cenách. V dalších případech zjišťuje cenu znalec, povinně to je např. u kulturních památek nebo muzejních sbírek. (Česko, 2009, s. 4090)

V praxi se nejčastěji tyto věci pak prodávají v dražbě. Cílem je získat peněžní částku, která by uspokojila pohledávku za dlužníkem a je spojena s přechodem vlastnických práv k movité věci. Dražba je veřejná a řídí ji úřední osoba, která je pověřena daňovou exekucí (neboli daňový exekutor). Správce daně má možnost pověřit dražbou i další osoby, speciálně licitátora. Podle zákona o veřejných dražbách se považuje za licitátora ten, kdo je pověřen činit úkony v dražbě jménem a na účet dražebníka, mezi jeho povinnosti patří například zahájení dražby a udělení příklepu. Dále se dražby účastní tzv. osoby zúčastněné na dražbě, jedná se o osoby, které se dostaví před zahájením, prokážou svou totožnost, splňují podmínky pro účast, jsou zapsány do seznamu účastníků dražby. Jakmile tyto osoby učiní dražební podání, tak se stávají dražiteli a při příklepu vydražiteli.

Rozhodnutí, kterým správce daně nařizuje dražbu, je daňová vyhláška. Její předepsané náležitosti upravuje § 195 daňového řádu. Dražební vyhláška je doručena správcem daně do vlastních rukou těmto osobám:

- subjektu, pro jehož nedoplatek je nařízena dražba a v případě společného jmění manželů se doručuje vyhláška i manželovi subjektu daně
- spoluvlastníkovi draženého předmětu
- osobám, které mají předkupní, věcné nebo nájemní právo k danému předmětu

- dalším orgánům, které evidují nedoplatky podle daňového řádu vůči subjektu a které tyto nedoplatky přihlásily u správce daně, který nařizuje vymáhání
- a těm, kteří přistoupili do exekuce jako oprávnění z exekuce, která byla přerušena podle jiného předpisu (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 785-787)

Dražba je uskutečněna v sídle daňového správce nebo na dalším vhodném místě, bere se v úvahu i hospodárnost. Povinnosti daňového exekutora a informace, o kterých má informovat před zahájením licitace, jsou uvedeny v § 198 daňového řádu. Stanoví se výše minimálního příhozu. Pak začne probíhat samotné vydražování, které trvá, dokud se činí dražební podání (nabídka částky, kterou dražitel uhradí, jestli se stane vydražitelem). Pokud už nikdo dál nepřihazuje a nikdo nemá výhrady, tak se ten, s nejvyšším dražebním podáním přiklepnutím stává vydražitelem věci. Povinností vydražitele je ihned zaplatit za vydraženou věc, pokud tak neučiní, tak se bude dražit znovu.

Jestliže se nenajde žádný vydražitel pro danou věc, tak se může dražba i opakovat, např. tím, že se věc připojí k další dražbě. Dražba se považuje za ukončenou, pokud ke všem draženým věcem se našel kupec, nebo když doposud vydražená peněžní částka postačuje na zaplacení nedoplatků. (Česko, 2009, s. 4089, 4091)

Movitá věc se nemusí prodávat jen prostřednictvím silně regulované veřejné dražby, ale i tzv. prodejem z volné ruky. K této formě se přistupuje, pokud určité věci nejsou obchodovatelné nebo je jejich prodej zakázán. Tento postup se uplatní i u věcí, které se rychle můžou rychle zkazit. Věc se nabídne přímo osobě, která je oprávněna tyto věci koupit. Pokud má zájem o koupi více lidí, tak získá věc ten, kdo nabídne vyšší částku. Speciálně je v daňovém řádu v § 215 a 216 upravena situace, kdy je v soupisu vkladní knížka nebo další forma vkladu či cenné papíry.

3.1.6 Prodej nemovitých věcí

Posledním způsobem daňové exekuce je prodej nemovitých věcí. Za předmět této exekuce je považována dlužníková nemovitá věc nebo spoluvlastnický podíl k určité nemovitosti. V daňovém řádu na rozdíl od občanského soudního řádu už dále není upraveno, na co se přesně exekuce vztahuje. V občanském soudním řádu je přesněji uvedeno, že se jedná také o součásti nemovitosti nebo příslušenství. Součástí nemovité věci je myšleno to, co k ní náleží a nemělo by být odděleno, aniž by nedošlo k znehodnocení věci a příslušenstvím nemovité věci je vedlejší věc, která se užívá společně s věcí hlavní (Česko, 2012, s. 1083).

Od chvíle, kdy byl dlužníkovi doručen exekuční příkaz, tak nesmí nemovitost nijak zatížit nebo ji převést na další osobu. Pokud by tak učinil, tak je tento úkon i tak neplatný. Dále je dlužníkovou povinností oznámit správci daně, jestli má někdo k nemovité věci předkupní či jiné právo. Jinými právy se rozumí věcná břemena vztahující se k dané nemovitosti, např. dožití určité osoby v domě, průchod přes pozemek. Když nabude příkaz právní moci, tak správce daně stanoví znalce k ocenění dané nemovité věci. Na základě ocenění se poté stanoví výsledná cena, která se zjistí tak, že se sečte cena nemovitosti, příslušenství, práv a odečte se od toho cena závad. (Kobík a Kohoutková, 2010, s. 817-820)

3.2 Exekuce prostřednictvím soudu

Toto vymáhání se řídí občanským soudním řádem. Exekuci lze nařídit pouze na návrh oprávněného. Po nařízení se o provedení dané exekuce postará soud. Úkony provádění exekuce může činit soudní zaměstnanec. Soud i ukládá povinnost uhradit náklady vzniklé při exekuci.

Mezi možné způsoby výkonu exekuce prostřednictvím soudu patří:

- srážky ze mzdy
- přikázání pohledávky
- správa nemovitosti (dříve se jednalo o příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu)
- prodej movitých a nemovitých věcí
- zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech
- postižení závodu (dříve prodej podniku) (Winterová, 2011, s. 483)

Srážky ze mzdy, přikázání pohledávky a prodej movitých věcí a nemovitostí byl popsán i u daňové exekuce. Správa nemovitosti je novým způsobem a je mnohem šetrnější vůči dlužníkům, smyslem je získat peněžní částku z užívání nemovitosti a tím uspokojit pohledávku. Soudcovské zástavní právo je považováno za speciální druh zástavního práva, který je zároveň i formou exekuce. V tomto případě oprávněný získá zástavní právo k nemovitostem dlužníka, slouží k zajištění. Posledním způsobem exekuce prostřednictvím soudu je postižení závodu, který je ve formě prodeje a nově i správy firmy.

Při volbě způsobu exekuce se vychází z toho, zda se jedná o peněžité nebo nepeněžité plnění. Pokud jde o vymáhání peněžitých plnění, tak volba způsobu závisí na oprávněném. Ale je zde i výjimka, že když oprávněný navrhne najednou několik způsobů a stačil by jen jeden způsob, tak soud nařídí exekuci jen tímto způsobem. Dále může nařídit jiný způsob

v případě, že navrhovaný způsob exekuce je nevhodný, např. existuje malá pohledávka, ale oprávněný navrhl prodej nemovitosti. Soud tím vlastně může zabránit tomu, aby oprávněný dlužníka záměrně nepoškodil, protože cílem exekuce není dlužníkovi způsobit nepřiměřenou újmu. (Winterová, 2011, s. 484, 485)

Výkon rozhodnutí (exekuce) se může ukončit několika způsoby:

- exekuce byla úspěšná, tedy došlo k uspokojení pohledávky
- exekuce byla bezvýsledná
- došlo k zastavení výkonu rozhodnutí, např. z důvodu, že jsou postihovány věci, které byly vyloučeny z exekuce (Winterová, 2011, s. 501, 502)

3.3 Exekuce prostřednictvím soudního exekutora

Alternativa vymáhání prostřednictvím soudního exekutora vznikla až v roce 2001, dříve exekuce probíhala pouze prostřednictvím soudu jako výkonu rozhodnutí. Stalo se tak vznikem tzv. exekučního řádu v roce 2001, ve kterém je obsažena právní úprava tohoto způsobu exekuce. Vymáhání prostřednictvím soudního exekutora a soudní výkon rozhodnutí se liší zejména průběhem exekučního řízení. Mezi alternativami si vybírá sám oprávněný.

Exekutor, který bude exekuci provádět, je určen v návrhu oprávněného a je pověřen exekučním soudem výkonem vymáhání. Může být ale vyloučen z exekuce, pokud je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti anebo může odmítnout vymáhání provést, z důvodů uvedených v § 30 exekučního řádu. Soudní exekutor má i své povinnosti, a to zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v průběhu exekuce a odpovídá i za škody, které způsobí v souvislosti se svou exekuční činností. (Česko, 2001, s. 7156, 7157)

Vymáhání se zahajuje doručením návrhu na vymáhání exekutorovi, ten ale musí počkat, až mu soud udělí pověření. Soud se rozhodne, zda daného exekutora pověří výkonem nebo žádost zamítne, pokud nebyly splněny předpoklady stanovené zákonem. Pokud exekuční soud žádost schválí, tak se usnesení doručí osobám, uvedeným v § 44 exekučního řádu. Důležitým bodem úspěšné exekuce je i to, že soudní exekutor zjišťuje informace o majetku dlužníka, který by mohl být postižitelný exekucí. Povinnost poskytnout informace exekutorovi mají např. soudy, obce, banky a pošta. Exekutor ale o informace musí písemně požádat a tyto osoby musí informace bezodkladně a bezplatně poskytnout. Mimo informací od třetích osob má exekutor i právo na informace z dalších registrů, např. z registru obyvatel

či rodných čísel fyzických osob. Zjištění těchto informací je důležité také pro výběr způsobu exekuce. (Winterová, 2011, s. 509-512)

Při výběru způsobu by měl exekutor brát ohled na to, aby zvolený způsob byl vhodný a přiměřený. Možné způsoby jsou podobné jako u vymáhání prostřednictvím soudu, jen je zde navíc možnost pozastavení řídičského oprávnění, které se ale netýká vymáhání daňových nedoplatků. Exekutor by měl nejdříve volit způsoby jako srážky ze mzdy, příkázání pohledávky a až v případě, že tento způsob nemá požadované výsledky, tak použít prodej movitých či nemovitých věcí. I oprávněný se může na výzvu exekutora vyjádřit, jaký způsobem by měla být exekuce provedena. Poté co se soudní exekutor rozhodne, který způsob nebo více způsobů zvolí, tak vydá exekuční příkaz.

I u tohoto způsobu exekuce samozřejmě vznikají náklady. Mezi tyto náklady patří odměna soudního exekutora, náhrada hotových výdajů exekutora, náhrada za čas strávený výkonem exekuce, náhrada za doručení písemností, odměna a nahrazení nákladů správci závodu, nákladem může být i DPH, pokud je správce závodu plátcem této daně. Oprávněný a exekutor se mohou dohodnout i na smluvní odměně podložené písemnou smlouvou, ale tato odměna není nákladem exekuce. Dále náklady vznikají i oprávněnému, jedná o náklady vynaložené k vymáhání a tyto náklady jsou hrazeny dlužníkem. (Česko, 2001, s. 7173)

3.4 Uplatnění v insolvenčním řízení

Další alternativou, jak správce daně může uspokojit pohledávku je její uplatnění v insolvenčním řízení. Insolvenčním řízením se má na mysli soudní řízení, které řeší úpadek dlužníka a možné způsoby řešení. Do úpadku se může subjekt dostat, pokud má více věřitelů a není v jeho možnostech po delší dobu plnit své závazky. Řízení se zahajuje na základě návrhu, který byl doručen soudu. (Česko, 2006, s. 846, 847)

Od okamžiku, kdy je insolvenční řízení zahájeno, mohou pak věřitelé podávat přihlášky pohledávek. Náležitosti přihlášky jsou uvedeny v insolvenčním zákoně v § 174. Poté se provede přezkoumání pohledávek, kdy se zjišťuje, jestli se daná pohledávka může považovat za vykonatelnou. Pokud soud zjistí, že se dlužník opravdu dostal do úpadku, tak vydá rozhodnutí. Poté se rozhodne o tom, jakým způsobem se úpadek bude řešit, a to konkursem, reorganizací či oddlužením. Při konkursu insolvenční správce zpeněží všechn majetek a to za účelem, aby byly peníze pak rozděleny mezi věřitele podle určení v rozvrhovém usnesení. (Česko, 2006, s. 870-891)

4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Cílem diplomové práce v teoretické části bylo provést literární průzkum, který se týká daňových nedoplatků v České republice.

Na začátku byla zpracována základní daňová teorie, kde jsem se zaměřila na daň, její funkce, základní pojmy, dělení daní. Dále byla rozpracována problematika přímých daní a jejich inkaso v ČR. K této části teorie je velmi dobře dostupná literatura. Nejvíce bylo čerpáno od autorek Kubátové a Vančurové, které přehledně popisují problematiku daní a daňového systému. U přímých daní jsem čerpala z nových daňových zákonů od Markové, kde jsou uvedeny všechny daňové zákony v platném znění k danému roku. Dále byla použita i literatura zahraničních autorů.

V další části jsem se zaměřila na daňové řízení, nedoplatky na daních a zajištění daní, které je velmi důležité k tomu, aby se nedoplatek nestal nedobytným. Převážně jsem čerpala poznatky z daňového řádu s komentářem od autorů Kobíka a Kohoutkové, kde autoři vycházejí ze svých velmi bohatých zkušeností ohledně správy daní a komentáře v této publikaci velmi dobře vysvětlují význam a podstatu jednotlivých paragrafů daňového řádu. Využila jsem i vysokoškolské učebnice finančního práva od Bakeše a to zejména zvláštní část týkající se správy daní a daňového řízení. Autor Bakeš napsal tuto učebnici velmi komplexně a srozumitelně. U zajištění daní jsem čerpala i z nového občanského zákoníku.

Poslední část teoretické části se zabývala vymáháním daňových nedoplatků dle jednotlivých možných způsobů. U daňové exekuce jsem vycházela také z daňového řádu s komentářem. Speciálně u exekuce srážkou jsem čerpala z nové publikace autora Breburdy, která se zabývá tímto typem exekuce. Breburda velmi srozumitelně popisuje postup od zahájení až po ukončení vymáhání srážkami ze mzdy. U soudní exekuce bylo čerpáno z učebnice Civilní právo procesní od autorky Winterové, a to zejména z části o výkonu rozhodnutí a exekuci. Dále jsem vycházela i ze zákonů, např. z exekučního řádu a daňového řádu a insolvenčního zákona.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ

V této kapitole se budu zabývat analýzou celkových daňových nedoplatků a poté se zaměřím na nedoplatky u přímých daní.

5.1 Celkové daňové nedoplatky evidované daňovou správou

Na začátku je pro tuto analýzu důležité uvést, jaké jsou celkové nedoplatky všech daní, které eviduje daňová správa v jednotlivých letech. Pod daňovou správou patří přímé daně a z nepřímých daní pouze DPH (kromě dovozu zboží ve vybraných případech) a ze spotřební daně jen starší evidované případy, tedy do roku 2003. Od roku 2004 totiž spotřební daně spadají pod celní správu. Dále pod celní správu patří i ekologické daně od jejich zavedení v ČR v roce 2008. Pod daňovou správou také spadají některé odvody a poplatky, nově od roku 2012 odvody z loterií.

Tab. 1. Vývojové trendy daňových nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014)

V mld. Kč	2010	2011	11/10	2012	12/11	2013	13/10
Daňové nedoplatky	106,4	118,8	11,65 %	134,7	13,38 %	148,9	39,94%

Tabulka č. 2 obsahuje vývojové trendy celkových daňových nedoplatků, jejich výše každým rokem výrazně stoupá. Můžeme zde vidět, o kolik procent se zvýšily oproti předchozímu roku. Od roku 2010 do roku 2013 daňové nedoplatky stouply o 39,94 %, což je více než o čtvrtinu. Nejvýznamnější nárůst se zaznamenal u daně z přidané hodnoty, kde došlo ke zvýšení o 68 % během sledovaných let. Nejvyšší kontrolní úřad považuje za jednu z hlavních příčin i to, že výrazně vzrostla doměřená daň u DPH.

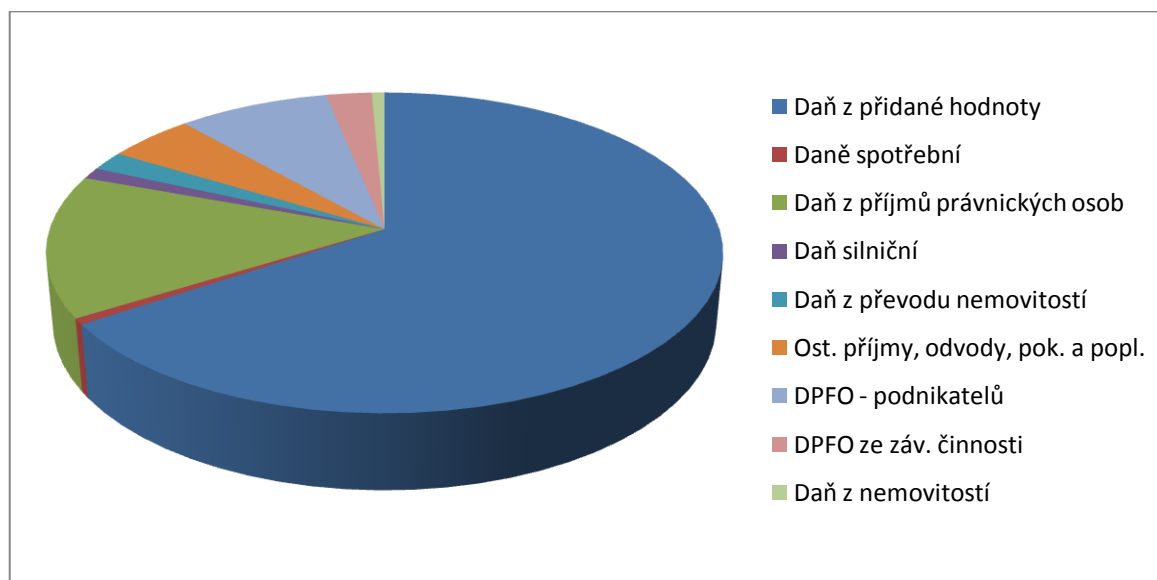
Mezi evidované nedoplatky se neřadí posečkání daně a nedoplatky, které už jsou odepsané. V následující tabulce můžeme vidět stav odepsaných nedoplatků za jednotlivé roky.

Tab. 2. Vývojové trendy odepsaných nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013; interní materiály)

V mld. Kč	2010	2011	2012	2013	13/10	Rozdíl 13 a 10
Odpis nedoplatků	139,6	148,5	124	114,1	-18,27%	-25,5

Během let 2010 a 2013 došlo ke snížení stavu odepsaných nedoplatků o 18 %. Důvodem bylo to, že 34,4 mld. bylo z odepsaných nedoplatků opětovně aktivováno. Daňový nedoplatek totiž svým odepsáním nezaniká a až do doby než dojde k jeho zániku podle § 160 DŘ může být znovu aktivován, pokud se změní majetkové poměry dlužníka. Odepsáno pro nedobytnost za rok 2013 bylo 24,5 mld. Kč, což je méně, než bylo znovu ten rok aktivováno. Snížit tyto nedoplatky umožnilo i to, že podle § 264 DŘ nedoplatky u daňových subjektů, které zanikly bez nástupce nebo dědice a není zde ručitel, zanikají dnem nabytí daňového řádu. Dále má na snížení odepsaných nedoplatků vliv i to, že zavedením daňového řádu má správce daně možnost dříve vyřadit odepsané nedoplatky z evidence.

Pro znázornění v následujícím grafu uvedu, jaké jsou celkové nedoplatky za rok 2013 evidované finanční správou. V grafu jsou uvedeny ty daně, jejichž podíl je alespoň 1 %, proto jsem do grafu nezahrnula odvody (z loterií i z elektřiny), daň dědickou, darovací a daň z příjmů, která je vybírána srážkou. Jak můžeme vidět, tak nejvyšší podíl představuje daň z přidané hodnoty, v roce 2013 dosáhly nedoplatky na této dani až 66 %, a jako v minulých letech došlo k jejímu dalšímu zvýšení. Od roku 2010 do roku 2013 se nedoplatky u DPH zvýšily z 57 na 97 mld.

Graf 1. Daňové nedoplatky za rok 2013 (vlastní zpracování)

5.2 Inkaso přímých daní

V rámci této diplomové práce je důležité si říct, které přímé daně představují nejvyšší daňové příjmy. U přímých daní představuje nejvyšší inkaso daň z příjmů fyzických osob (zejména příjmy ze závislé činnosti) a právnických osob. Příjmy z majetkových daní jsou

sice mnohem menší, doplňkové, avšak stálé. Z majetkových daní představuje nejvyšší daňový příjem daň z převodu nemovitostí (nově daň z nabytí nemovitého majetku). V následující tabulce můžeme vidět, jaké je inkaso jednotlivých přímých daní.

Tab. 3. Inkaso přímých daní (vlastní úprava dle Finance, © 2014)

Daň v mil. Kč	2010	2011	2012	2013	13/10
Daň z příjmu FO	119 829	122 312	123 048	128 814	7,5%
Daň z příjmu PO	114 746	109 312	120 461	113 052	-1,48%
Daň z příjmu- srážkou	19 298	19 848	20 781	20 488	6,17%
Silniční daň	5 100	5 187	5 206	5 273	3,39%
Daň z nemovitostí	8 747	8 568	9 541	9 847	12,58%
Daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	7 678	11 719	11 099	9 078	18,23%

Z uvedené tabulky vyplývá, že nejvyšší nárůst zaznamenala daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí, a to o 18 %. Je to ale z pohledu srovnání s rokem 2010, jinak oproti roku 2012 se inkaso výrazně snížilo. Ke snížení došlo kvůli dani darovací, protože daň darovací z bezúplatného nabytí emisních povolenek se týká pouze let 2011 a 2012, tento druh daně představoval většinový podíl na inkasu daně darovací. Výnos z daně darovací se každým rokem snižuje a je v porovnání s ostatními daněmi zanedbatelný, proto i došlo od roku 2014 k jejímu přesunutí pod daň z příjmů. Z hlediska rozdílu ale nejvíce vzrostlo inkaso u daně z příjmu fyzických osob 8 985 mil. Kč.

U daně z příjmů fyzických osob došlo k navýšení u daně ze závislé činnosti, oproti tomu u podnikatelů inkaso pokleslo. Důležitou roli zde sehrály administrativní opatření, a to zavedení sociální přírážka, která činí 7 % a zrušení slevy pro důchodce, kteří pracují. Ustanovení ohledně pracujících důchodců se totiž týkalo několik desítek tisíc důchodců.

5.3 Daňové nedoplatky u přímých daní

V rámci analýzy daňových nedoplatek přímých daní nejdříve provedu vertikální analýzu nedoplatek jednotlivých daní nebo skupiny daní. Tím se zjistí, jakým procentem se jednotlivé druhy podílejí na celkových nedoplatecích přímých daní.

Tab. 4. Procentuální rozbor nedoplatků u přímých daní za rok 2010 až 2012 (vlastní zpracování)

Druh daně	2010		2011		2012	
	mil. Kč	podíl	mil. Kč	podíl	mil. Kč	podíl
Daň z příjmů PO	17 816	43%	19 467	45%	22 252	49%
Daň silniční	1 346	3%	1 521	3%	1 614	4%
Daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	3 452	8%	3 378	8%	3 120	7%
Daň z příjmů FO	18 417	44%	18 260	42%	17 550	39%
Daň z nemovitostí	901	2%	954	2%	955	2%
Celkem	41 932	100%	43 578	100%	45 491	100%

Z tabulky č. 4 je zřejmé, že nejvíce daňových nedoplatků u přímých daní nalezneme u daní z příjmů. Podíl daně z příjmů právnických osob každým rokem roste, a v roce 2012 už představuje téměř polovinu celkových daňových nedoplatků u přímých daní. Naopak u daní z příjmů fyzických osob je patrný snižující se podíl. Podíly nedoplatků dalších daní už jsou pouze do 10 %, nejvyšší podíl je u daně z převodu nemovitostí, kde se pohybuje kolem 7 %.

Při hodnocení vývoje nedoplatků na přímých daních je důležitý i ukazatel podílu nedoplatků na inkasu přímých daní. V tomto případě se inkasem daní myslí kumulované daňové příjmy, které byly vybrány od roku 1993 až do daného roku.

Tab. 5. Vývoj nedoplatků na kumulovaném inkasu přímých daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování)

V mil. Kč	2010	2011	2012	2013
Nedoplatky- přímé daně	41 932	43 578	45 491	43 281
Inkaso přímých daní	3 999 037	4 275 982	4 566 119	4 852 672
Ukazatel podílu	1,05%	1,02%	1%	0,89%

Z tabulky můžeme vyčíst, že podíl nedoplatků dosáhl ve sledovaných letech zhruba 1%, liší se v jednotlivých letech jen o setiny procenta, v roce 2013 je podíl nejnižší. Nejvyšší podíl mají nedoplatky daně z příjmů FO u podnikatelů na inkasu této daně, a to kolem 4 až 5% v jednotlivých letech. Dále je vyšší podíl i u daně z převodu nemovitostí, pohybuje se kolem 2 až 3%. Na druhé straně u daně z příjmů ze závislé činnosti se podíl pohybuje pouze kolem 0,25%.

Při meziročním srovnání podíl výrazněji klesl u daně darovací, v roce 2010 byl podíl 2,21% a v roce 2013 klesl na 0,87%, důvodem je to, že kumulované inkaso z této daně výrazně vzrostlo oproti roku 2010. Důvodem zvýšení inkasa u této daně bylo to, že od roku 2011 je předmětem daně také bezúplatné nabytí povolenek na emise skleníkových plynů. Ke snížení podílu, i když ne tak významnému došlo i u dalších přímých daní, a to kromě daně silniční a z příjmů právnických osob. U PO pouze v roce 2013 došlo k poklesu procenta podílu.

Teď se zaměříme na vývojové trendy daňových nedoplatků u přímých daní za rok 2010 až 2013, a to nejdříve na daň z příjmů.

Tab. 6. Vývojové trendy nedoplatků u daní z příjmů za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování)

	11/10	12/11	12/10	13/12	13/10
PO	9,16%	14,46%	24,95%	-3,28%	20,85%
Vybírané srážkami	15,11%	6,7%	22,83%	14,66%	40,84%
FO- z příznání	-0,56%	-3,83%	-4,37%	-10,48%	-14,38%
FO- závislá činnost	-1,95%	-4,11%	-5,97%	-3,46%	-9,23%

V tabulce č. 6 je uvedeno meziroční srovnání vývoje a i jaký nastal vývoj od roku 2010 do roku 2013. Nedoplatky u daně z příjmů PO a daně z příjmů vybírané srážkami se výrazně zvýšily během 4 let. U daně z příjmů PO došlo v roce 2013 konečně ke snížení, předtím ke snížení došlo naposledy v roce 2009. Důvodem zvyšování nedoplatků je to, že počet firem, které mají daňové nedoplatky, za sledované období výrazně vzrostl.

Naproti tomu nedoplatky daně z příjmů FO se během sledovaných let snížily. Toto snižování probíhalo docela rovnoměrně každým rokem. Důvodem, proč se nedoplatky u fyzic-

kých osob podávajících přiznání snížily je to, že došlo ke snížení daňové povinnosti u této daně. V roce 2008 bylo ještě předepsáno u této daně 18 milionů Kč, v roce 2012 už jen necelé 3 miliony. Na výběr daně měla vliv krize, stoupající objem paušálních výdajů a každým rokem rostoucí počet těch, kteří čerpají zvýhodnění na vyživované dítě.

Pro názornost uvedu, že paušální výdaje v roce 2008 činily jen 57 mld., a v roce 2011 už se jednalo o částku 110 mld., což je nárůst téměř o polovinu. K takovému nárůstu mohlo dojít kvůli jejich jednoduchosti, nižším administrativním nákladům, nižší časové náročnosti nebo takto zjištěné výdaje převyšují skutečné výdaje. Od roku 2013 ale došlo u paušálních výdajů k určitým negativním změnám pro daňový subjekt. První změnou je, že u některých paušálních výdajů je stanovena určitá maximální částka, kterou může uplatnit. Tento strop je uveden u paušálních výdajů ve výši 30 a 40%.

Na následujícím názorném příkladu uvedu rozdíly, které mohou vzniknout zavedením maximální částky paušálních výdajů. Bude se jednat o příjmy, u kterých se uplatňují paušální výdaje ve výši 40%.

Tab. 7. Srovnání výpočtu daňové povinnosti za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování)

	2012	2013
Příjmy	4 000 000,-	4 000 000,-
Výdajové paušály	1 600 000,-	800 000,-
Daňový základ	2 400 000,-	3 200 000,-
Daň	360 000,-	480 000,-
Sleva na poplatníka	24 840,-	24 840,-
Solidární daň	-	137 030,-
Vypočtená daňová povinnost	335 160,-	592 190,-

Z uvedeného výpočtu vychází, že zavedení maximální částky paušálních výdajů může výrazně ovlivnit výslednou daňovou povinnost. Maximální částka 800 000 Kč ovlivnila daňovou povinnost o 36 %. Daňovou povinnost ovlivnilo v roce 2013 i zavedení tzv. solidární daně ve výši 7 %. Tato daň se týká těch, jejichž příjmy nebo základ daně překročí 48násobek průměrné mzdy. Týká se pouze příjmů podle § 6 a 7 zákona o daních z příjmů,

tedy příjmů z nájmu, kapitálového majetku nebo ostatních příjmů se solidární daň vůbec netýká. Důvodem k zavedení tohoto zdanění byla snaha o snížení deficitu rozpočtu pod hranici 3% vůči HDP a podle odhadů by se mělo týkat přibližně 80 tisíc osob. Za rok 2013 až 2015 se celkové výnosy ze zavedení solidární daně odhadují na 5,6 mld., ale musí se vzít v úvahu i to, že každé zvyšování daní obvykle vede k dalším optimalizacím daně popřípadě daňovým únikům. Po tyto roky by se měla i tato daň uplatňovat, v dalších letech už je to na rozhodnutí vlády jestli solidární daň ponechá nebo ne.

Další změnou u paušálních výdajů je to, že poplatník nemůže uplatnit slevu na manželku či na dítě. Je tedy důležité si spočítat co je pro poplatníka výhodnější, jestli uplatnění paušálních výdajů nebo slevy na dítě a na manželku. Výjimkou je situace, kdy je subjekt zároveň i zaměstnaný, jestli jeho příjem ze zaměstnání tvoří víc než polovinu daňového základu, tak si tyto slevy může uplatnit.

Kvůli těmto výkyvům u výše daňové povinnosti u daně z příjmů FO ve sledovaných letech, jsou i data obtížněji srovnatelná, než kdyby byla daňová povinnost za analyzované roky zhruba na stejné úrovni.

V následující tabulce č. 8 jsou uvedeny vývojové trendy u majetkových daní.

Tab. 8. Vývojové trendy nedoplatků u majetkových daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování)

	11/10	12/11	12/10	13/12	13/10
Silniční daň	13%	6,11%	19,91%	4,83%	25,71%
Dědická daň	0%	0%	0%	-10%	-10%
Darovací daň	-7,66%	-6,92%	-13,95%	-8,11%	-20,93%
Daň z převodu nem.	-1,87%	-7,7%	-9,42%	-3,98%	-13,03%
Daň z nemovitostí	5,88%	0,1%	5,99%	7,85%	14,32%

K nejvýraznějšímu zvýšení nedoplatků došlo u silniční daně, a to o čtvrtinu od roku 2010 do roku 2013. Dále se nedoplatky zvýšily ještě u daně z nemovitostí. V ostatních případech došlo ke snížení, nejvíce u daně darovací o 21 %. Z hlediska výše rozdílu se ale nejvíce snížily nedoplatky u daně z převodu nemovitostí, a to o 426 milionů Kč. Daňová povinnost u daně z převodu nemovitostí od roku 2008 klesala, a to z důvodu krize na trhu s nemovi-

tostmi. Až v roce 2012 se daňová povinnost i inkaso zvýšily. V dalších letech se zavedením zákona o dani z nabytí nemovitých věcí kvůli některým úpravám inkaso zvýší a dalšími úpravami zase sníží. K poklesu inkasa povedení snížení kupních cen nebo nová konstrukce nabývací hodnoty. Ke zvýšení by zase mělo vést např. rozšíření předmětu daně nebo změny u osvobození. Z hlediska nedoplatků by zavedení tohoto zákona mělo vést ke snížení nedoplatků na dani a i k lepšímu vymáhání. Další majetkovou daní je daň dědická, která představuje nejnižší inkaso i nedoplatky. Inkaso této daně je velmi nízké i z důvodu, že první a druhá skupina dědiců je od daně dědické osvobozena.

6 ANALÝZA ZAJIŠTĚNÍ DANĚ A VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ

Před samotným vymáháním se budeme zabývat analýzou zajištění daně. Zajištění je totiž velmi důležité pro úhradu daně, správce daně se tímto způsobem pojistí pro případ, že by se daň stala nedobytnou nebo obtížně vymahatelnou.

6.1 Analýza zajištění daně

V rámci zajištění daně se budu zabývat analýzou zástavního práva a zajišťovacího příkazu. Nejdříve zhodnotím vývoj v oblasti zajištění daně zajišťovacím příkazem, a to v procentech i rozdílem.

Tab. 9. Vývoj v oblasti zajištění daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)

	2010	2011	2012	2013	Rozdíl 13 a 10
Počet rozhodnutí	100	109	269	467	367
Částka (mil. Kč)	2 578	1 877	2 848	6 188	3 610

V roce 2013 došlo k významnému nárůstu počtu vydaných rozhodnutí zajištění daně zajišťovacím příkazem. Částka se oproti roku 2010 zvýšila o 3 610 milionů Kč a oproti roku 2011 o 4 311 milionů. K takovému vývoji se dospělo také snahou o včasné prověření transakcí s palivy a tím k odhalení podvodů krácení daně. K včasnému prověření transakcí vede zavedení zvláštní záznamové povinnosti u obchodníků s pohonnými hmotami. Kromě nakoupeného a prodaného zboží musí nyní zaznamenávat i různé detaily, např. datum nákupu, jména řidičů, adresy místa naložení či vyložení paliv.

Problémem se zajištěním daně bývá často to, že subjekty se velmi často odvolávají proti zajišťovacím příkazům. Tyto odvolání také často neobsahují stanovené náležitosti a na výzvy k doplnění údajů často reagují až na poslední chvíli, takže dojde k dalšímu průtahy. Často se stávají i případy, že nedojde k dobrovolnému uhrazení částky uvedené v zajišťovacím příkazu a může dojít k exekuci. Dále musí být i vznik zajišťovacího příkazu odůvodněn, nemělo by stačit napsat, že např. vznikla důvodná obava, že se daň stane nedobytnou.

Další formou zajištění je zástavní právo. Slouží pro případ, že daň nebude včas uhrazena a uspokojení z výtěžku lze dosáhnout tím, že se zástava zpeněží. Je ale důležitá i k tomu, že dlužník má pak větší motivaci dlužnou částku uhradit. V tabulce můžeme vidět, jak se vyvíjelo zástavní právo v jednotlivých letech.

Tab. 10. Vývoj v oblasti zástavního práva za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)

	2010	2011	2012	2013	13/10	Rozdíl 13 a 10
Počet rozhodnutí	10 760	11 676	15 421	13 787	28,13%	3 027
Částka (mil. Kč)	8 729	7 679	9 685	9 327	6,85%	598

Zástavní právo je nejčastějším způsobem zajištění. Od roku 2010 se výrazně zvýšil i počet vydaných rozhodnutí, a to o 3 027, jedná se o znatelný nárůst, ale oproti roku 2012 se počet rozhodnutí snížil. U částky zajištěných pohledávek došlo také ke zvýšení, a to o téměř 7 %. Je tedy patrné, že tento nástroj je velmi často využíván správci daně ke zvýšení efektivity vymáhání nedoplatků na daních. K efektivnějšímu vymáhání přispívá i to, že na vznik zástavního práva se nemusí čekat do dne nabytí právní moci jako je tomu u občanského zákoníku, ale vzniká u nemovitosti doručením katastrálnímu úřadu. Z dřívější praxe totiž vyplývalo, že dlužníci často využili dobu od rozhodnutí do vzniku práva, aby nemovitou věc převedli na jinou osobu, a tím znemožnili využití zástavního práva. V praxi mohou ale i nastat výrazné obtíže spojené s vynucením i se samotným zrealizováním. Například správce daně má právo, ztrácí-li zástava na své ceně, požadovat přiměřené doplnění zajištění, ale již dále není stanoveno, jak se má postupovat při posuzování snížení ceny zastavěné věci nebo situace, kdy by obě strany měly jinou představu o výši doplnění.

6.2 Analýza evidovaných a vymáhaných nedoplatků

Nejprve budu analyzovat celkové evidované a vymáhané nedoplatky v rámci daňové správy a poté se zaměřím na nedoplatky u přímých daní.

Evidované nedoplatky jsou celkové nedoplatky bez těch, které jsou v režimu posečkání nebo které už byly odepsány. A za vymáhané nedoplatky se považují ty, které převzalo vymáhací oddělení daňového správce.

Tab. 11. Vývoj u vymáhaných a evidovaných nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)

V mld. Kč	2010	2011	2012	2013	13/10
Evidované nedoplatky	106,4	118,8	134,7	148,9	39,94%
Vymáhané nedoplatky	71,2	83,4	98,8	111,4	56,46%
Podíl	66,89%	70,16%	73,31%	74,82%	

Podíl vymáhaných nedoplatků k celkovým evidovaným nedoplatkům každým rokem rovnoměrně roste, ale ne nijak výrazněji. V roce 2010 byl rozdíl mezi evidovanými a vymáhanými nedoplatky 35,2 mld. a v roce 2012 byl rozdíl 37,5 mld., což představuje pouze malý výkyv. Tento rozdíl mezi vymáhanými a celkovými nedoplatky tvoří ty nedoplatky, které nebyly předány k vymáhání. Dále jsou to žádosti o posečkání daně, úhrady ve splátkách, o kterých zatím nebylo rozhodnuto. Žádosti o posečkání daně se vyřizují do 30 dnů ode dne, kdy byla žádost podána a při posuzování žádosti správce daně zkoumá několik věcí, např. jak subjekt v minulosti spolupracoval s úřadem, jak si doteď plnil své povinnosti, atd. Může se jednat i o nedoplatky, kterých se týká nedokončené řízení o odstranění pochybností. Toto řízení zahajuje správce daně, když má odůvodněné pochyby týkající se údajů uvedených v daňovém přiznání. Údaje mohou být nejasné, neúplné či nepravdivé. Nejčastěji se jedná o údaje ohledně nadměrných odpočtů u DPH.

Následující tabulka je zaměřena na vývoj vymáhaných a evidovaných nedoplatků u daní z příjmů, protože daň z příjmů představuje nejvyšší podíl nedoplatků z hlediska přímých daní.

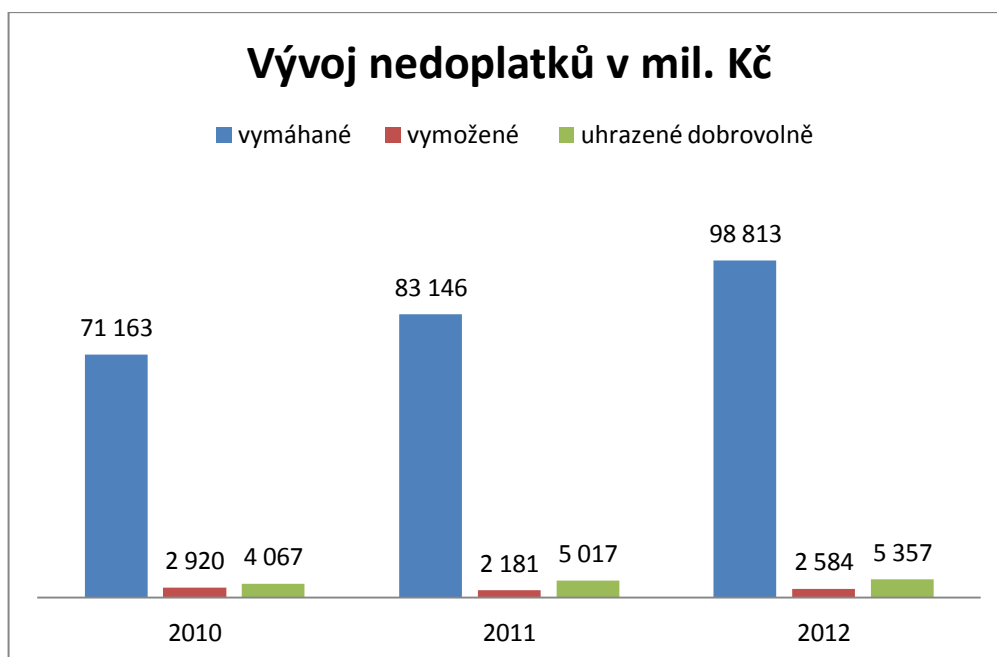
Tab. 12. Vývoj vymáhaných a evidovaných nedoplatků u daně z příjmů za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013; interní materiály)

Daň z příjmů v mld. Kč	2010	2011	2012	2013	13/10
Evidované nedoplatky	36,2	37,7	39,8	37,6	3,87%
Vymáhané nedoplatky	25,9	25,5	27,3	26,8	3,47%
Podíl	71,51%	67,52%	68,66%	71,28%	

Podíl v letech 2010 až 2013 se výrazně neliší, nejvíce vymáhaných nedoplatků na evidované nedoplatky u daní příjmů je v roce 2010, kdy tento podíl činí 71,51%. Na růst evidovaných nedoplatků měl vliv růst nedoplatků u daní z příjmů právnických osob, u daní z příjmů FO byl oproti tomu zaznamenán pokles. Tomu odpovídají i vymáhané nedoplatky, u FO byl zaznamenán pokles vymáhání a u PO zase růst. Nejvíce se zvýšila vymáhaná částka v roce 2012 u daně z příjmů PO a to o 3 mld. Toto navýšení vymáhané částky odpovídá zvýšení nedoplatků v roce 2012.

6.3 Analýza vymožených nedoplatků

Vymožené nedoplatky se u údajů finanční správy a Nejvyššího kontrolního úřadu odlišují a to tím, že finanční správa zahrnuje do vymožených nedoplatků i ty, které byly uhrazeny dobrovolně po předání k vymáhání. Dobrovolně uhrazenými nedoplatky se myslí ty, které byly zaplacený před provedením exekuce nebo před nabytím či po nabytí právní moci příkazu. Pro zpracování vývoje nedoplatků se budu řídit údaji z Nejvyššího kontrolního úřadu.

Graf 2. Vývoj nedoplatků za rok 2010 až 2012 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013)

V grafu jsou uvedeny vymáhané, vymožené a dobrovolně uhrazené nedoplatky. V roce 2012 bylo dobrovolně uhrazeno 5,4 mld. Kč, z toho 4,4 mld. bylo uhrazeno ještě před zahájením exekuce a 1 mld. byla uhrazena po zahájení vymáhání. Když uhradí dlužník svůj

dluh dobrovolně, tak se vyhne důsledkům, které by mu plynuly ze samotné exekuce. Této dobrovolné úhrady se snaží dosáhnout i pracovníci útvarů vymáhání.

Pokud bychom počítali i nedoplatky uhrazené dobrovolně mezi vymožené nedoplatky, tak by bylo procento vymožených nedoplatků na vymáhaných ve výši 8 až 10 % za sledované roky. Nejvíce vymožených nedoplatků bylo v roce 2010 a dobrovolně uhrazených v roce 2012. Pokud bychom brali mezi vymožené nedoplatky i ty uhrazené dobrovolně, tak by mohlo dojít ke zkreslení. V roce 2011 se zaznamenal pokles, jak u počtu vymožených nedoplatků, tak i u jejich výše. Bylo to nejspíš způsobeno vznikem daňového řádu a změnami s tím souvisejícími.

Nyní se budu zabývat vymoženými nedoplatky u přímých daní. V rámci analýzy vycházím z interních údajů finanční správy. Finanční správa vede ve svých statistikách daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí dohromady, takže stejně budou tyto daně uvedeny i v analýze.

Tab. 13. Vývoj vymožených nedoplatků u přímých daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle interních materiálů)

V mld. Kč	2010	2011	2012	2013	Rozdíl 13 a 10
Daň z příjmů FO	0,858	0,724	0,250	0,195	-0,663
Daň z příjmů PO	0,636	1,166	0,193	0,150	-0,486
Daň z příjmů- zvláštní sazba	0,039	0,013	0,008	0,003	-0,036
Daň z nemovitostí	0,125	0,055	0,041	0,035	-0,09
Daň silniční	0,192	0,072	0,053	0,053	-0,139
Daň dědická, darovací, z přev. nem.	0,321	0,301	0,107	0,078	-0,243

Z tabulky č. 13 je zřejmé, že u každého druhu přímých daní vymožené nedoplatky poklesly oproti roku 2010. Nejvyšší pokles byl zaznamenán u daně z příjmů fyzických osob a právnických osob. To je ale dáno i tím, že u daní z příjmů je vymožených nedoplatků nejvíce, proto je i nejvyšší pokles v mld. Kč. Pokud bychom se zabývali podílem, o kolik % vymožené nedoplatky poklesly u každé daně, tak jsou na tom jednotlivé daně zhruba podobně,

přibližně o 20 až 30%. Problémem je, že nedoplatky jsou v mnoha případech pouze částečně vymahatelné anebo zcela nedobytné. Problémy s vymáháním, tedy i důvody nedobytnosti, jsou podrobněji rozepsány v další kapitole.

6.4 Analýza nedoplatků vymáhaných a vymožených dle jednotlivých způsobů daňové exekuce

Nejdříve v následující tabulce uvedu, jaký je vývoj vymáhaných a vymožených nedoplatků u daňové exekuce. Uvedu vývoj za roky 2012 až 2013. Bude zde i uveden podíl vymožených nedoplatků k vymáhaným dle jednotlivých způsobů daňové exekuce.

Tab. 14. Vývoj vymáhaných a vymožených nedoplatků podle jednotlivých způsobů daňové exekuce za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)

V mld. Kč	2012			2013		
	vymáhané	Vymoř.	podíl	vymáhané	Vymoř.	podíl
Srážka ze mzdy	5,268	0,176	3,34%	5,105	0,147	2,88%
Příkazání pohle- dávky z účtu	8,934	1,898	21,24%	13,555	1,778	13,12%
Příkazání jiné pe- něž. pohledávky	1,653	0,220	13,31%	2,957	0,202	6,83%
Postižení jiných majetkových práv	0,082	0,019	23,17%	0,229	0,001	0,44%
Prodej mov. věcí	1,048	0,095	9,06%	1,506	0,081	5,38%
Prodej nem. věcí	1,687	0,041	2,43%	1,908	0,038	1,99%

V tabulce můžeme vidět, že nejčastěji používaným druhem daňové exekuce je příkazání pohledávky z účtu, zejména v roce 2013 se výrazně zvýšil počet nedoplatků, které byly tímto způsobem vymáhány. Tento prostředek je i nejvíce efektivním. V roce 2013 se tímto způsobem vymohlo sice pouhých 13 % nedoplatků z celkové vymáhané částky, ale i tak je to nejvyšší podíl ze všech způsobů. Dalším častým způsobem exekuce je exekuce srážkou ze mzdy. Tento způsob ale není až tak efektivní hlavně z důvodu, že dlužníci často mění

své zaměstnavatele. Dále je srážka ze mzdy obtížná i v případě, že dlužník má pohledávky i u jiných věřitelů, a srážka mzdy už probíhá.

Nízká výtěžnost je zaznamenána také u prodeje movitých věcí. Existuje pro to několik důvodů. Veřejnost neprojevuje velký zájem o movité věci a ani hodnota nabízených věcí není moc vysoká, z toho pak plyne i nízká vymožená částka. Movitý majetek bývá i často téměř neprodejný. U prodeje nemovitých věcí je zase problém v tom, že prodávané nemovité věci bývají zatíženy přednostním zástavním právem dalších věřitelů. I tak je ale prodej movitých či nemovitých věcí významný kvůli tomu, že někteří dlužníci raději zaplatí dlužnou částku než by přišli o své věci v dražbě.

6.5 Analýza nedoplatků vymáhaných a vymožených dle ostatních způsobů exekuce

Tato analýza se bude týkat vymáhaných a vymožených nedoplatků při vymáhání soudem, soudními exekutory a v insolvenčním řízení. V následující tabulce jsou uvedeny částky, které byly vymáhány a vymoženy, a jejich podíl.

Tab. 15. Vývoj vymáhaných a vymožených nedoplatků dle ostatních způsobů exekuce za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)

V mil. Kč	2012			2013		
	vymáhané	Vymož.	podíl	vymáhané	Vymož.	podíl
soud	70,445	1,091	1,55%	50,196	0,125	0,25%
Soudní exekutor	20,882	5,380	25,76%	24,773	0,616	2,49%
Insolv. řízení	19 289,951	125,204	0,65%	24 723,995	174,157	0,70%

V insolvenčním řízení je vymáhaná částka velmi vysoká, ale výtěžnost vzhledem k vymáhané částce není ani jedno procento. Za nízkou výtěžnost pravděpodobně může dlouhá doba trvání insolvenčního řízení a hodnota majetku dlužníka. Často se totiž stává, že se začíná insolvenční řízení pozdě, kdy už dlužník nevlastní moc majetku nebo dokonce už nevlastní žádný majetek. Hodně návrhů na insolvenční řízení je i zavrhnuto z tohoto důvodu. Insolvenční zákon v § 144 totiž říká, že pokud majetek nestačí k pokrytí nákladů insol-

venčního řízení, tak se insolvenční návrh zamítá (Česko, 2006, s. 2155). A i když nakonec došlo k vyhlášení úpadku, tak to ještě neznamená, že dojde k uspokojení věřitelů. V mnohých případech nebylo věřitelům vyplaceno zcela nic. Zejména u nezajištěných věřitelů je insolvenční řízení neefektivním vymáháním a nese to sebou spíše další náklady. Zajištěným věřitelům přináší insolvenční řízení určitý užitek, ale také při vysokých nákladech.

Doba trvání insolvenčního řízení se výrazně zkrátila na 2,1 roky, oproti minulým rokům, kdy tato doba trvala v průměru 3,2 roky (Doing Business, © 2014). Podle zjištění za rok 2007 dokonce v průměru trvalo insolvenční řízení 9,2 let, což tedy bylo vysoce alarmující. V následující tabulce uvedu současný průměr doby trvání insolvenčního řízení u vybraných států Evropy.

Tab. 16. Doba trvání insolvenčního řízení (vlastní zpracování dle Doing Business, © 2014)

Stát	Doba trvání insolvenčního řízení v letech
Belgie	0,9
Francie	1,9
Irsko	0,4
Itálie	1,8
Německo	1,2
Polsko	3,0
Rakousko	1,1
Řecko	3,5
Slovensko	4,0
Španělsko	1,5

Z uvedené tabulky můžeme vyčíst, že v Evropě jsou státy, které mají delší dobu trvání insolvenčního řízení, např. na Slovensku tato doba trvá 4 roky. Existují ale i země, kde je doba trvání mnohem kratší např. v Irsku to je pouze 0,4 roku. Nejčastěji se doba trvání insolvenčního řízení v Evropě pohybuje od 1 do 2 let, zejména u vyspělejších států.

Insolvenčnímu řízení velmi pomáhá insolvenční rejstřík, který je přístupný veřejnosti. V tomto rejstříku se dají vyhledat informace o dlužnících, proti kterým bylo zahájeno insolvenční řízení po zavedení insolvenčního zákona v roce 2008. Speciální vyhledání subjektů, proti kterým bylo zahájeno konkursní řízení lze vyhledat v evidenci úpadců. Zveřejňování informací v insolvenčním rejstříku je výhodné pro účastníky řízení, ale i pro veřejnost, například pro prověření obchodních partnerů či klientů, jestli nejsou v insolvenční. Zavedením insolvenčního rejstříku je zajištěna vysoká informovanost o insolvenčních řízeních, uvádějí se tu totiž všechny rozhodnutí, která byla vydána v rámci těchto řízení. Z insolvenčního rejstříku se přebírají data a zasílají se prostřednictvím informačního systému ADIS finančním úřadům.

Dalším způsobem vymáhání nedoplatků je vymáhání prostřednictvím soudu. Tento způsob je vysoce neefektivní, a to bylo i motivem k zavedení soudních exekutorů v ČR v roce 2001. Problémem je délka trvání soudního řízení a tím může mít oprávněný menší šanci na uspokojení svých pohledávek, protože dlužníci během této doby mohou podniknout kroky ke snížení možnosti vymáhání jejich majetku. V současnosti již správce daně nemá možnost provádět vymáhání soudní cestou, a pokud bude tento návrh podán, tak soud ho odmítne. Soudní řízení, která byla zahájena do konce roku 2012, se dokončují podle předchozích předpisů. Exekuce, které jsou ale zahájeny novými exekučními příkazy, se již budou řídit podle současné úpravy. Soudy také musely rozhodnout, co se z těchto věcí může vymáhat dále daňovou exekucí a co se přidělí soudním exekutorům k vymáhání. (iPrávník, © 2013)

Posledním způsobem vymáhání je prostřednictvím soudních exekutorů. Soudní exekutoři byli dosud správci daně využíváni pouze v malém množství, tedy jen v nejnútnejších případech. Důvodem je situace, kdy soudní exekutoři často provádějí vymáhání nepřiměřeně. Není totiž výjimkou, že exekutoři dům, byt či pozemek neoprávněně, jen aby si zajistili pohledávky po dobu, kdy je nedoplatek splacen formou splátek. Dále se stává, že správce daně přihlásí svou pohledávku k vymáhání, ale dražba se pak prostřednictvím exekutorského úřadu vůbec nerealizuje. Pokud totiž probíhá více exekucí současně, tak provede exekuci ten, kdo nejdříve věc sepsal (movité věci) či nejdříve nařídil exekuci (nemovité věci). Ostatní musí exekuci přerušit a odložit dražbu. Když tedy soudní exekutor provádí exekuci, ale poté se dražba vůbec neuskuteční, tak tím omezuje ostatní oprávněné a dochází k zablokování majetku povinného.

7 ZÁKLADNÍ PROBLÉMY S DAŇOVÝMI NEDOPLATKY U PŘÍMÝCH DANÍ

7.1 Chyby subjektů daně vedoucí k nedoplatkům

- Nedostatečná vzdělanost či informovanost daňových subjektů

Pokud subjekty nestihnou lhůtu stanovenou pro zaplacení daně nebo nejsou schopni daň uhradit, tak některé subjekty nejsou dostatečně informovány o tom, jak mohou dále postupovat. Například, že mohou požádat o posečkání daně nebo o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání. Při žádosti o posečkání daně je třeba žádost i řádně odůvodnit, např. pokud se subjekt odvolává na to, že je jeho podnikání v současnosti ztrátové, tak by měl v příloze i uvést přehled dosažených příjmů.

- Zmeškání zákonem stanovené lhůty pro úhradu daně

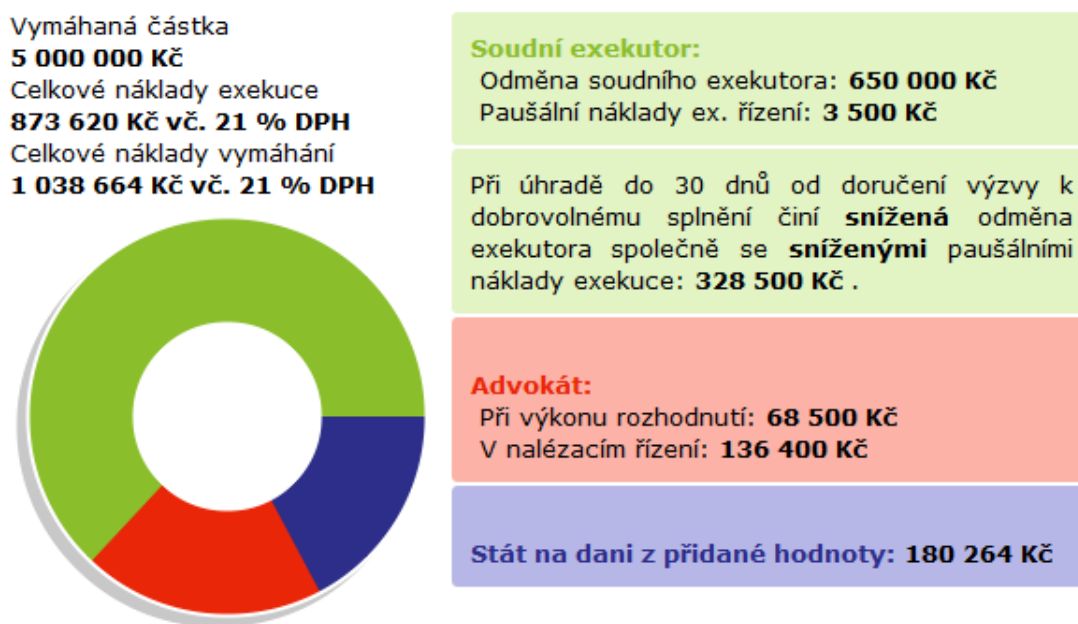
Ať už z pouhé nepozornosti či zanedbání se často stává, že subjekty neuhradí daň včas a tím se pak dostanou do problémů. Pak musí uhradit úroky z prodlení, a to až do dne kdy je daň zaplacená. Pokud nepodají daňové přiznání včas, tak jim zase hrozí pokuta, a určité procento z daně za každý den, za který se zpozdí.

- Nespolupráce se správcem daně

Často se stává, že subjekty záměrně nechtějí spolupracovat se správcem daně, neodpovídají mu na zprávy nebo slíbí, že daň uhradí, ale nestane se tak. Přitom někdy se stačí se správcem daně domluvit na úhradě, více spolupracovat a k exekuci to vůbec nemusí zajít. Exekucí se také dlužníkovi zvýší nedoplatek, a to o náklady exekuce a také se dlužníkovi stále načítají úroky.

Na webových stránkách Exekutorské komory ČR je možné si orientačně vypočítat náklady spojené s exekucí při různých vymáhaných částkách. Tento výpočet ale slouží pouze pro orientaci, závisí i např. na tom, jak se bude využívat práce advokáta. Nejvyšší část nákladů exekuce tvoří odměna exekutora, tato odměna závisí na výši vymáhané částky a je stanovena procenty. Při exekuci, která ukládá jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, tak je odměna exekutora stanovena určitou částkou, např. částka za vyklizení každé nemovitosti, místnosti, atd. Dále se zahrnují do nákladů různé náhrady, např. cestovních výdajů, za ztrátu času (pokud exekutor vykonává činnost jinde než v místě, kde má sídlo), hotových výdajů (např. různé poplatky, poštovné), za doručení písemností (za jednu písemnost náklady činí 50 Kč, ale pokud se doručí jedné osobě více písemností, tak se tato částka započítá-

vá jen jednou). Důležitá věc je i to, že pokud jde o peněžitou částku, a dlužník zaplatí do 30 dnů od výzvy, tak platí pouze poloviční náklady exekuce, což je pro povinného velmi výhodné, zejména v případě, že se jedná o vysokou peněžitou částku. A jestliže zaplatí do 30 dnů od výzvy a bude se jednat o jinou než peněžitou částku, tak odměna exekutora bude ve výši pouhých 30 %. Na obrázku můžeme vidět, jaké jsou orientační náklady při určité vymáhané částce.

Obr. 4. Náklady exekuce (vlastní zpracování dle EKČR, © 2009)

7.2 Nejasnosti v daňovém řádu související s nedoplatky

Na začátku uvedu nejasnosti, které souvisí s nedoplatky, např. ohledně zajištění daně, posečkání daně, atd. Dále budou uvedeny nejasnosti týkající se samotného vymáhání daní. Pro nedoplatky a jejich vymáhání je velmi důležité, aby byl zákon stanoven jasně a srozumitelně.

Nejasnosti v daňovém řádu týkající se nedoplatků:

- V některých případech není jasně stanoveno, že pokud má správce daně rozhodnout o nějaké žádosti, tak je sice stanovena určitá lhůta pro rozhodnutí, ale už dále není popsáno, co se stane, pokud správce rozhodnutí v dané lhůtě nevydá. To znamená, že není jasné, jestli z porušení plynou pro správce nějaké důsledky nebo dojde jen k porušení jedné ze zásad. Tento případ se týká např. žádosti o počkání daně. U po-

sečkání daně jsou i další nejasnosti, které se týkají například toho, jestli v případě, že subjekt v žádosti uvede splátkový kalendář či termín, může stanovit odlišné splátky či termín.

- Při zajištění daně zajišťovacím příkazem není možná obnova řízení. To výrazně omezuje ochranu daňového subjektu. Je totiž možné, že se naleznou nové či dříve nedostupné důkazy. V důvodové zprávě k daňovému řádu se uvádí, že je důvodem nepřipuštění obnovy řízení to, aby se koncentrovaly důkazy do případného odvolacího řízení (PS PČR, © 2008).
- U zajišťovacího příkazu je také trochu problém v interpretaci toho, že správce může zajišťovací příkaz vydat pouze u daně, u které neuplynul ještě den splatnosti. Ale je otázkou jak postupovat, jestliže se jedná o doměřenou daň, která je splatná v náhradní lhůtě, protože dnem splatnosti je podle daňového řádu posledním dnem lhůty, která je stanovena pro podání řádného daňového přiznání (Česko, 2009, s. 4070).
- Správce daně má povinnost vrátit přeplatek do 15 dnů, pokud rozhodne o ukončení zajišťovacího příkazu nebo o snížení jeho částky (Česko, 2009, s. 4080). Co když ale bude správce daně muset vrátit přeplatek dříve, než dojde k uspokojení nedoplatků? Pak na účtu, na který byly peníze vráceny, bude konat znovu exekuci, což ale vyvolá zbytečně další náklady. Tato situace je ale v rozporu se základními daňovými zásadami. Zásada hospodárnosti totiž říká, že by neměly nikomu vznikat náklady, které jsou zbytečné, a dá se jim vyhnout. Taky to odporuje zásadě šetření práv zúčastněných.
- Při zániku zástavního práva není jasněji stanoveno, jakým způsobem má o této situaci vyrozumět správce daně daňový subjekt. Jestli stačí vyrozumět např. pouze telefonicky, nebo písemně. Způsob by měl odpovídat i zásadě mlčenlivosti. Bude asi záležet i na způsobu, jakým zástavní právo zanikne a na tom, o jakou zastavěnou věc se vlastně jedná.
- U ručení se může ručitel odvolat proti výzvě, ale na rozdíl od ustanovení před vznikem daňového řádu, už tu není stanoveno přesně, vůči čemu se může ručitel odvolat. Mohlo by být zde alespoň stanoveno, že se ručitel může odvolávat vůči tomu, co je obsaženo ve výroku.
- U záloh je stanoveno, že může stanovit správce daně nižší zálohy (od roku 2015 bude stanoveno pouze, že může stanovit zálohy jinak). Problémem bývá, že se čas-

to správci daně ani nezabývají žádostmi a okamžitě je odmítnou, to je ale v rozporu se zásadami daňového řízení. Může se stát, že subjekt bude platit zálohy mnohonásobně vyšší než je pak samotná daň.

Nejasnosti v daňovém řádu týkající se vymáhání daní:

- Zásadní problém před samotným vymáháním nastává tím, že v daňovém řádu není stanoveno, jak by měl správce daně postupovat, jestli má dlužníka ještě vyzvat, aby nedoplatek uhradil, nebo přímo přistoupí k vymáhání. Zato ve zrušeném zákonu o správě daní a poplatků byl postup jasně stanoven, kdy má správce daně dlužníka vyzvat a kdy to naopak není vhodné. Nevhodné to bylo v tom případě, že je potřeba dluh co nejdříve vymáhat. Pro správce daně by výzva byla užitečná k tomu, aby se mohl vyhnout případné neoprávněné exekuce.

Exekuce je neoprávněná:

- Začne se s vymáháním, i když je daň už zaplacená
- Dojde k zabavení těch věcí, na které by se exekuce neměla vztahovat. Jedná se např. o oblečení či zdravotnické potřeby. Je také rozhodné to, jestli je věc nadstandardní, drahá nebo se jedná o standardní vybavení.
- Vymáhání se provede nevhodným způsobem, jedná se zejména o případ, kdy výše zastavené věci je mnohem vyšší než samotný dluh, výjimkou je situace, kdy další způsoby exekuce jsou nemožné nebo velmi obtížné, pak se tento nepoměr nepovažuje za nevhodný.

I pro dlužníka je vyzvání správcem daně důležité a vhodné, je zde šance, že když bude dlužník poučen o možnosti exekuce, tak daň ještě dobrovolně zaplatí.

- V daňovém řádu u vztahu k občanskému soudnímu řádu, je odstavec 2 trochu matoucí, v prvním odstavci je jasně stanoveno, že pokud daňový řád nemá pro určitou situaci speciální úpravu, tak se použije občanský soudní řád. Ale druhý odstavec zase říká, že pokud je správce daně oprávněný tak se použije obdobně i ustanovení občanského soudního řádu.
- K exekučnímu příkazu by bylo vhodné připojit i kopii exekučního titulu. Jevilo by se to jako vhodné z důvodu zásady součinnosti, tedy vzájemné spolupráce.
- U vyloučení majetku z vymáhání je stanovena lhůta 30 dnů, dokdy má správce daně rozhodnout o návrhu. Z praxe i z rozsudků soudu vyplývá, že by úplně stačilo stanovit optimální délku vedení řízení a to v metodických pokynech. Zákon by měl umožnit dát správci daně prostor a nechal na jeho uvážení, v jaké lhůtě rozhodne.

Tento princip je uznáván například v Německu. Je totiž v dlužníkově zájmu, aby bylo rozhodnuto o tomto návrhu.

- U prohlášení o majetku není úplně jasné, jestli se možnost použití tohoto nástroje dovolena i při rozhodování o způsobu vymáhání, nebo se vztahuje pouze k daňové exekuci. Toto ustanovení je totiž vymezeno v daňovém řádu v části daňová exekuce. Pokud by to bylo dovoleno, tak by se tím výrazně mohlo urychlit proces vymáhání. Není tedy ani jasná situace, kdy správce daně nařídil prohlášení o majetku, jestli může ještě použít jiný způsob vymáhání než daňovou exekucí.
- Další nejasné ustanovení je u exekučních nákladů. Je zde totiž stanoveno, že náklady související s výkonem prodeje jsou hrazeny dlužníkem (Česko, 2009, s. 4084). Není ale jasné, jak se bude postupovat, pokud bude exekuce prováděna neoprávněným způsobem, tedy v případě, že k samotnému vymáhání vůbec nemělo dojít, například z důvodu, že daň již byla zaplacená. Správně by subjekt neměl být touto úhradou vůbec zatěžován.
- Teď se dostáváme k jednotlivým způsobům daňové exekuce. U prvního typu daňové exekuce, a to srážkou ze mzdy může dojít k situaci, kdy se po nařízení exekuce změni plátce mzdy. Postupuje se tak, že správce daně doručí novému plátcovi mzdy rozhodnutí, kde uvádí také aktuální výši nedoplatku. Není zde ale umožněno použití opravných prostředků proti danému rozhodnutí. Je tedy nejasné, jak má plátce mzdy postupovat, pokud zjistí, že výše nedoplatku není správná. Možné postupy budou uvedeny v části diplomové práce, týkající se návrhu změn.
- U dalšího druhu daňové exekuce, přikázáním pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb není při doručování exekučního příkazu stanoveno, jak má být příkaz doručen. Mělo by být ale do vlastních rukou. Například u obecného ustanovení o vyznění o nabytí právní moci příkazu exekuce, je to stanoveno jasně.
- Při daňové exekuci přikázáním jiné peněžité pohledávky je stanoveno v daňovém řádu, že úkony, které jsou potřeba k vyplacení pohledávky dlužníka, může provést i správce daně. I když je napsáno v zákonu, že tyto úkony pouze může provést, tak by je měl provést, protože pokud tak neučiní, mohla by vzniknout kvůli tomu škoda.
- U postižení jiných majetkových práv jako je např. podíl ve společnosti, tak společně s vyzněním o nabytí právní moci exekuce upřesní i další okolnosti ohledně plnění pohledávky, jako způsob, místo, dobu. Je ale otázkou, jestli je o těchto okol-

nostech poddlužník informován pouze s tímto vyrozuměním, nebo může být informován už i dříve.

- Dále se budu zabývat nesrovnalostmi a zlepšení týkající se dražeb. U části v daňovém řádu, která se týká dražeb, je stanoveno, co je obsahem dražební vyhlášky. Je zde také uvedeno, že ten kdo má právo, které nepřipouští provedení daňová exekuce, uplatnil do zahájení dražby své právo. Je ale otázkou, co se vlastně bere za začátek dražby, jestli se může právo uplatnit do začátku dražebního jednání nebo až do formálního zahájení dražby. Mělo by se to jasněji vymezit. Stejná situace nastává i např. u pohledávky zajištěné zástavním či zadržovacím právem, kde je také lhůta pro přihlášení do zahájení dražby.
- Když je dražba přerušena, tak je daňovým řádem stanoveno, že o dalším pokračování dražby informuje správce daně rozhodnutím o pokračování, dále už ale není uvedeno, jestli se doručí pouze ustanovení o pokračování nebo zde budou zopakovány i další údaje, které už byli dříve známy. Zopakování informací se jeví jako vhodné.
- Při druhu exekuce, která se uskutečňuje prodejem movitých věcí, se říká, že movité věci, které jsou předmětem vymáhání, se uvedou v soupisu na místě. Kdežto důvodová zpráva k daňovému řádu říká, že jsou tyto věci uvedeny již v exekučním příkazu a pouze když je správce daně v příkazu neuvede, tak se o věcech, které jsou určeny k prodeji, rozhoduje až při soupisu věcí (PS PČR, © 2008). V daňovém řádu je uvedena pouze výjimka, kdy se vymáhání týká zaknihovaných cenných papírů a v tomto případě jsou tyto vymáhané věci uvedeny již v exekučním příkazu. Možné vyřešení této situace bude uvedeno v další části diplomové práce.
- U exekuce cenných papírů, které jsou v zaknihované podobě, se uvádí, že má dojít ke zpeněžení, tím způsobem, jakým je to stanoveno v právních předpisech (Česko, 2009, s. 4091). Toto ustanovení se ale může jevit jako zbytečné, protože správce daně má vždycky jednat v souladu se zákony či právními předpisy, je to dáno zásadou zákonnosti, která je jednou z nejzákladnějších zásad daňového řízení.
- U exekuce nemovitých věcí je stanoveno, že této exekuci podléhá nemovitá věc (Česko, 2009, s. 4092). Ale ve skutečnosti tomuto vymáhání podléhá i příslušenství nemovité věci nebo její součásti. Je to sice stanoveno v občanském soudním řádu, že se exekuce vztahuje i na tyto věci, ale bylo by vhodné to mít stanovené i v daňovém řádu.

- V případě, že dojde od doby, kdy se stanovila cena nemovité věci do doby, kdy má dojít k nařízení opakované dražby, ke změně určitých skutečností, které ovlivňují cenu, tak se v daňovém řádu uvádí, že se správce daně může rozhodnout pro změnu ceny tím, že se stanoví nová výsledná částka (Česko, 2009, s. 4093). Z uvedeného vyplývá, že to ale není povinností správce daně, záleží na jeho vlastním uvážení. Zdálo by se ale vhodné, aby se tato nová cena stanovila vždy, když dojde k zásadním změnám.
- Když uplyne lhůta pro zaplacení dražebního podání nebo i náhradní lhůta, tak je o zrušení rozhodnutí o udělení příklepu informován vydražitel (Česko, 2009, s. 4093). Je ale otázkou, zda by nebylo vhodnější než pouhé informování o skutečnosti, aby toto zrušení bylo uvedeno v rozhodnutí, kde by byly i uvedeny důvody, proč ke zrušení došlo.
- U rozvrhového řízení by bylo vhodné, aby samotné rozvrhové řízení bylo prováděno soudní cestou, ne správcem daně. Jak by se tato situace mohla vyřešit, bude uvedena v další části diplomové práce.

7.3 Problémy s vymáháním

V této části budou popsány problémy, které vznikají při vymáhání daňových nedoplatků u přímých daní. O těchto problémech se už dlouho ví, ale zatím se moc nevyřešily. V další kapitole pak bude navrženo možné řešení těchto problémů.

Časté problémy s vymáháním:

- Jedním ze základních problémů nastává v případě, že dlužníci ukončí svou podnikatelskou činnost bez toho, aby své nedoplatky uhradili. Tím vlastně dojde k zániku účastníka daňového řízení. Poté si tito dlužníci založí novou společnost, často i se stejným předmětem podnikání a zase mají další dluhy. Částečně tuhle situaci řeší změna živnostenského zákona, kdy členové statutárního orgánu firmy poruší své daňové povinnosti a přijdou o živnostenské oprávnění, tak po dobu 3 let mají zákaz podnikat ve stejném oboru.
- Velkým problémem je nemajetnost dlužníků, návrhy na insolvenční řízení se často podávají až v době, kdy již povinní nemají žádný majetek.
- Často se i stává, že daňové subjekty jsou nekontaktní. Buď nesídlí na adrese, která je uvedena v rejstříku nebo sídlí na virtuální adrese. Může se stát také, že jejich statutární orgán není funkční. (NKÚ, © 2013) Otázkou ale je, jak mohou některé fir-

my fungovat bez svého statutárního orgánu, pokud by se jednalo o velmi krátkou dobu, tak by se to dalo ještě pochopit, ale někdy se stává, že jsou firmy bez svého statutárního orgánu i dlouhou dobu. Pak správci daně nemají možnost danou společnost kontaktovat a je pak sporná i situace, kdo je za jednání firmy zodpovědný. Tyto firmy často existují jen několik týdnů a stává se, že zanikají v době, kdy se má podávat daňové přiznání. V těchto případech je velmi obtížné zjistit například informace o jejich skutečné činnosti či zajistit jejich majetek. Dále se může stát, že subjekty schválně mění své sídla, aby tím ztížili vymáhání nedoplatků.

- Nastává také situace, kdy jsou ve firmě hlavně osoby, které mají jinou státní příslušnost než českou. Na tom by ještě nebylo nic špatného, pokud ale zde nemají povolení k pobytu nebo mají dokonce zákaz pobytu v ČR, tak to už je věc jiná. Tato situace je v mnoha případech zjištěna až když dojde k exekuci. Tyto subjekty i bývají v mnoha případech nekontaktní.
- Problémy působí i převádění majetku na jiné osoby předtím než nedoplatek vznikl. Tyto subjekty bývají často nekontaktní nebo bez příjmů. (Finanční správa, © 2013 – 2014)
- Za problémy s vymáháním může i hospodářská recese, protože tím roste neschopnost subjektů dostát svým závazkům. Hlavně v posledních letech existuje mnoho dlužníků, jejichž platby daní byly dříve úplně bez problémů, a najednou to končí až vymáháním.
- Subjekty se snaží předejít vymáhání nedoplatků i tím, tak se exekutora zbaví podáním návrhu na insolvenční řízení. Důvodem je to, že vznikem nového insolvenčního zákona se exekuce nemůže od podání insolvenčního návrhu provést. Dříve to bylo až od prohlášení konkursu. Tohle ustanovení zákona nahrává dlužníkům, protože často podávají návrh, i když konkurs nakonec vůbec není vyhlášen. Například se může stát i situace, že dlužníkovi přijde exekuční příkaz, a aby předešel vymáhání tak okamžitě podá insolvenční návrh a tím dochází k přerušení exekuce. Mezitím se nabízí možnost pro zcizení majetku. Problémem je i to, že doba pro přihlášení pohledávek ke konkursu je krátká a věřitelé si musí sami sledovat v rejstříku, jestli nebyl na dlužníka vyhlášen konkurs.
- Soudní řízení jsou často zdlouhavé, hlavně při podávání žalob. Subjekty tak mají možnost, aby se zbavili svého majetku.

- Při exekuci srážkou ze mzdy je problémem i to, že zaměstnanci často mění své zaměstnavatele. Správce daně je nucen zjišťovat zaměstnavatele subjektu a znovu zahajovat vymáhání. Často se nemůže exekuce tímto způsobem vůbec provést kvůli tomu, že dlužníci mají pouze minimální mzdu nebo zaměstnavatelé mzdy vykazují pouze v minimální výši a zbytek vyplatí zaměstnanci v hotovosti.
- Dlužníci se mnohdy i stěhují a pak jejich spis přechází na další pracoviště. Může se pak ale stát, že se různé písemnosti zasílají ještě na předchozí pracoviště, odtud poté musí písemnosti přeposlat na pracoviště nové a dochází tím ke zpoždění s vymáháním.
- Problémem může být i pozdní vzájemná informovanost mezi odděleními na pracovištích týkající se daňových subjektů. Může vzniknout situace, kdy pracovník na vymáhacím oddělení vydá exekuční příkaz, že se exekuce provede příkázáním pohledávky z účtu. Dlužník se ale poté rozhodne, že nedoplatky splatí dobrovolně. Správce daně o daném rozhodnutí podá informaci vymáhacímu oddělení a mělo by okamžitě dojít k zastavení vymáhání. Ale informace se často dostává k vymáhacímu oddělení později kvůli náročným administrativním věcem, a exekutor v tom případě provádí neoprávněnou exekuci. Dlužník proto může požadovat po správci daně náhradu škody. Proto je moc důležité, aby komunikace mezi odděleními probíhala rychle a efektivně.
- Proces vymáhání stěžuje i skutečnost, že ne všichni pracovníci vymáhacího oddělení mají možnost přístupu do všech registrů, kde by mohli zjistit potřebné informace o dlužníkovi.
- Existuje velký počet obchodních společností, které se dostávají do likvidace. Likvidace trvá dlouho, a výtěžnost je poměrně nízká. (Finanční správa, © 2013 – 2014)
- Počet pracovníků vymáhacích oddělení určitě není dostatečný a stále dochází k jejich snižování. Vzhledem k situaci, ve které dochází k nárůstu nedoplatků, dlužníků i potřebných administrativních úkonů by se měl počet pracovníků spíše zvyšovat než snižovat. Pro srovnání je možné uvést, že počet těchto pracovníků byl v roce 2005 968 pracovníků, kdežto v roce 2013 je to 820 pracovníků. Na jednoho pracovníka připadá průměrně 600 pracovníků, což je velmi mnoho. Například v Praze je to i třikrát tolik. Počet pracovníků bylo nutné snížit kvůli snížení peněžních prostředků na mzdy pracovníků. (NKÚ, © 2013)

- Za negativní věc se můžou považovat i velmi časté změny daňových zákonů. Když se totiž mění právní předpisy, tak se musí měnit i ADIS. Jedná se o automatizovaný daňový informační systém, který slouží pro výkonnou a řídicí činnost při správě a evidenci daní v ČR. Používá se ve všech orgánech finanční správy pro správu daní. Slouží pro zkvalitnění správy daní a také má význam pro daňové subjekty, a to pro elektronická podání a poskytování informací. Tento systém také slouží ke komunikaci s dalšími informačními systémy, například s registrem obyvatelstva, katastrem nemovitostí.
- Při vymáhání se také může stát, že exekutor bude neoprávněně provádět exekuci, a to například v případě, že v registru zjistí, že dlužník vlastní nějakou věc, ale ve skutečnosti už tuto věc nevládní.
- Co se týká samotného procesu vymáhání, tak by bylo potřeba, aby bylo na pracovištích vymáhacího oddělení co nejlepší vybavení ať už hardwaru nebo softwaru počítačů či i dalších zařízení, protože to velmi usnadní práci exekutorů.
- Problémy se spoluprací zúčastněných osob- nedodržování lhůt při spolupraci, nízká četnost sankcí, vysoká četnost počtu dotazů od soudních exekutorů na správce daně

7.4 Aktuální témata ohledně exekucí

V současnosti je hodně diskutovaným tématem to, jestli by nemělo znovu dojít k zestátnění exekuční činnosti. Možné výhody a nevýhody či rizika, tohoto řešení budou uvedeny v další kapitole. Tady hlavně nastíním problémy, kvůli kterým se o této možnosti uvažuje. Důvodem pro to, aby soudní exekutoři byli placeni soudem, je to, že by hlavním cílem vymáhání mělo být uspokojení pohledávky věřitele, ne obohacování se exekutorů na úkor dlužníka.

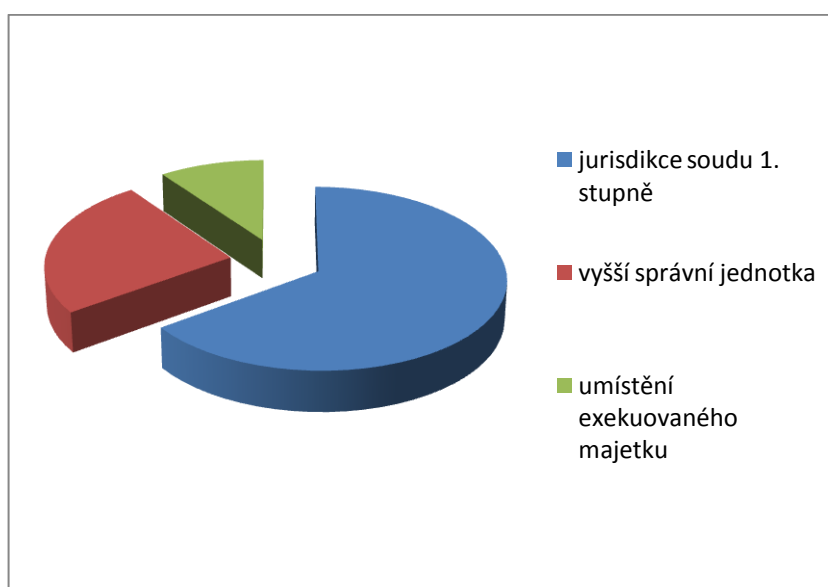
V poslední době se stále více objevují příběhy lidí, které vypovídají o tom, jak exekutoři jednali neoprávněně. Existuje i několik případů, kdy došlo ke zpronevěřám soudními exekutory, a to v řádech milionů Kč. Jako příklad uvedu situaci, kdy dlužník splatil svůj dluh exekutorovi. Tímto okamžikem mělo vymáhání po dlužníkovi skončit. Ale opak byl pravdou. Exekutor tyto peníze zpronevěřil a další exekutor uvedl, že dlužník žádné peníze nikdy nesplatil, a peníze má začít splácet znovu. Dlužník si tedy logicky myslel, že došlo pouze k omylu a bude stačit poslat ověřené kopie všech dokladů, které dokazují, že jeho dluh už byl dávno splacen. Exekutor ale i přes tyto důkazy dále pokračoval ve vymáhání. Žádost o zastavení exekuce sice soudní exekutor předal soudu, ale bez těchto důkazních

dokumentů, což je ale určitě v rozporu se zákonem. Tento případ ale určitě není ojedinělým, soudních exekutorů či jejich vykonavatelů, kteří jednali nesprávným způsobem je mnohem více, např. existují i případy vyhrožování dlužníkům, ale nejen jim, i například jejich rodinám. Stávají se případy, kdy exekutoři vtrhnou do domu a neberou vůbec v potaz ani to, že dlužník se tam už dávno nezdržuje. Nesprávné je už jen to, jak se někdy chovají bezohledně.

Na druhou stranu ale pravdou je, že ne všichni exekutoři se chovají tímto způsobem a někdy dochází k neoprávněným exekucím jen omylem, a vše je pak vyřešeno. Ale i tak by se situace měla nějakým způsobem řešit.

Dalším diskutovaným tématem je potřeba teritoriality exekutorů. Současná praxe je taková, že sám věřitel provádí volbu, kterého exekutora si zvolí, tedy si může zvolit exekutora i z opačného konce republiky. Exekutor by měl být totiž vnímán hlavně jako vykonavatel státní moci, ne jako konkurenční podnikatel. Pokud by se toto ustanovení opravdu zavedlo, tak by soudní exekutor měl na starosti jen svůj region, ne celou ČR. Za hlavní problém u současné praxe považují to, že čím vykonává exekutor svou činnost dál od svého sídla či regionu, tak tím více se zvyšují exekuční náklady.

Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi je tato teritorialita zavedena téměř v každém státu, kromě ČR, Slovenska a Albánie. Existují tři skupiny určení teritoriality.

Graf 3. Určení příslušnosti soudních exekutorů v Evropě (vlastní úprava dle EKČR, © 2010)

V tomto grafu můžeme vidět jaké je rozdělení určení příslušnosti soudních exekutorů v Evropě. Nejčastěji se jedná o příslušnost shodnou se soudem prvního stupně, další je rozdělení podle krajů či regionů a poslední skupinou je určení podle polohy majetku, který podléhá exekuci.

8 NÁVRHY ZMĚN PRO ŘEŠENÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ U PŘÍMÝCH DANÍ

Cílem této kapitoly je navrhnout možné změny pro řešení daňových nedoplatků. Tyto návrhy budou zaměřeny na přímé daně, ale většina se týká celkového řešení nedoplatků, jen zde nebudou řešeny specifické problémy s nepřímými daněmi, např. problém vykazování fiktivní činnosti firem, který souvisí s DPH, atd.

V rámci těchto návrhů budu vycházet ze zpracované analýzy daňových nedoplatků a z problémů, které byly uvedeny v předchozí kapitole. Uvedu návrhy změn, které by mohli řešit problémy s vymáháním a i možné změny daňového řádu, aby se stal více jasným, srozumitelným a více napomáhal v boji s nedoplatky a jejich vymáháním. Uvedu zde také určitá pravidla, kterými by mohlo dojít k předcházení chyb subjektů, které vedou k nedoplatkům.

8.1 Pravidla pro daňové subjekty k předcházení daňovým nedoplatkům

U sestavení těchto pravidel pro daňové subjekty jsem vycházela z problémů, které byly uvedeny v analytické části, a které vedly k nedoplatkům.

Znalost a informovanost o lhůtách pro zaplacení daně

Znalost lhůt je základním předpokladem pro řádné placení daní. Vhodné by bylo se vzdělávat v této oblasti, ale účinným prostředkem je i daňový kalendář, který každý rok zveřejňuje Ministerstvo financí. V tomto kalendáři jsou popsány všechny daňové povinnosti v aktuálním roce. Důležité je také si vybrat spolehlivého daňového poradce.

Informovanost o možnostech, pokud subjekt není schopen splnit své daňové povinnosti

Existuje více možností, kterých může subjekt využít, jen je důležité, aby se o tyto možnosti zajímal a měl o nich přehled. Mezi tyto možnosti patří:

- Posečkání daně
- Prominutí nedoplatku
- Prodloužení termínu pro podání daňového přiznání
- Stanovení záloh jinak

O tyto možnosti je ale potřeba včas požádat. Také je rozhodující, jestli k těmto žádostem mají pádné důvody.

Spolupráce se správcem daně

Tato spolupráce může být pro subjekt velmi důležitá a situace, ve které se dlužník ocitne, se tím může vyřešit. Pokud ale subjekt na výzvy například o úhradě nedoplatku či vymáhání nijak nereaguje, tak se může situace velmi zkomplikovat. Daňový subjekt by měl na výzvy reagovat co nejrychleji a spolupracovat.

8.2 Návrhy změn daňového řádu

V této části budou navrženy některé změny daňového řádu, které se týkají nedoplatků a jejich vymáhání. Menší změny či vyřešení nesprávností v daňovém řádu bylo už uvedeno v předchozí kapitole.

Postup správce daně před samotným vymáháním

Je otázkou, jestli je lepší ustanovení v daňovém řádu nebo jak tomu bylo u předchozího zákona o správě daní a poplatků. V tomto zrušeném zákoně totiž bylo stanoveno, že správce daně musí vyzvat dlužníka k úhradě v náhradní lhůtě, ale to jen v případě, že nehrozí nebezpečí, že by exekuce byla zmařena. V daňovém řádu už se tato povinnost vůbec nenachází.

Důvody pro znovuoobnovení výzvy: snížení rizika neoprávněného vymáhání, upozornění dlužníka na možnost exekuce a její důsledky a tím se může zvýšit šance na dobrovolnou úhradu

Důvody proti: za negativum a i zrušení této výzvy je považována velká administrativní náročnost, nízká efektivnost a hlavně to, že dlužníci schválně podávají odvolání vůči výzám, aby vymáhání bylo oddáleno.

Praxe sice ukázala, že tato formální výzva sebou přináší spíše negativa, ale mohla by být v zákoně aspoň uvedena povinnost neformální upomínky. Sice už by to mohlo vyplývat z daňových zásad, ale mohlo by se zdát vhodné, na tuto povinnost upozornit.

Srážka ze mzdy- nemožnost použít opravné prostředky proti rozhodnutí o pokračování ve srážkách ze mzdy u nového plátce mzdy

Co když nastane situace, kdy nový plátce zjistí, že v daném rozhodnutí je uveden vyšší nedoplatek na dani, než by měl být. Může se totiž stát, že správce daně například nesprávně spočítá výši nedoplatku, která již byla uhrazena. Plátce by mohl například použít jako

prostředek námitku, ale ve své podstatě se také jedná o opravný prostředek, i když speciální.

Návrh: V zákoně či v pokynech by mělo být jasněji uvedeno, jaký prostředek může plátce mzdy použít, jestli např. námitku nebo opravu zřejmých nesprávností.

Určení věcí při daňové exekuci prodejem movitých věcí- určení až při soupisu věcí

Jak již bylo napsáno v předchozí kapitole, tak se u způsobu určení movitých věcí daňový řád a důvodová zpráva k daňovému řádu odlišují. V současné úpravě platí, že se věci sepiší až při soupisu věcí, ne už v exekučním příkazu. Původně ale bylo v důvodové zprávě uvedeno, že dojde k sepsání věcí už v rámci exekučního příkazu, pokud tak tedy správce daně učiní, jinak až v soupisu věcí.

Dle mého názoru se jeví původní ustanovení důvodové zprávy jako přijatelnější a i jasnější, než jak to je v současnosti. Dokonce i v občanském soudním řádu je napsáno, že ve výkonu rozhodnutí mohou být určeny věci, kterých se týká vymáhání.

Rozvrhové řízení- prováděno správcem daně

Je otázkou, zda by si rozvrhové řízení zasloužilo, aby ho prováděl soud. Samotnou výplatu věřitelům by už prováděl správce daně, soud by jen rozhodl o výši částek připsaných jednotlivým věřitelům.

Důvody pro provádění rozvrhového řízení soudem: soudní posouzení kvůli složitosti vztahů, které souvisejí s věcí, která byla dražena

Důvody proti: došlo by ke zpomalení procesu čekáním na vyřízení, to by zatěžovalo exekutory i zúčastněné osoby

8.3 Návrhy změn pro řešení problémů s vymáháním

Návrhy změn pro řešení problémů s vymáháním se budou týkat problematických situací, které byly popsány v analytické části diplomové práce.

Statutární orgán není funkční

Vznikem daňového řádu vzniklo nové ustanovení, které říká, že správce daně může stanovit zástupce právnické osobě, která nemá způsobilou osobu, která by za ni jednala. Zástupcem může být ale pouze ten, kdo k tomu vydá souhlas. Je to z důvodu aby se nevedly neúčelné spory. Je zde řešena i situace, kdy se tímto způsobem zástupce nedá stanovit. A to

tak, že sama Komora daňových poradců navrhne zástupce, a tady už není potřeba předchozí souhlas. (Česko, 2009, s. 4042)

Situace by tímto mohla být sice vyřešena, ale nastávají zde další problémy. Zástupce přece potřebuje s ostatními společníky či akcionáři komunikovat a spolupracovat. Ale co když se jedná o firmy, kdy je velmi obtížné nebo i nemožné zjistit pravé majitele nebo jsou společníky např. jen nastrčené osoby, které mají zakrýt skutečné majitele? Dalším negativním faktorem je i to, že ustanovení zástupce je i docela nákladná věc.

Dále by měli zaměstnanci, kteří mají na starosti obchodní rejstříky, více provádět kontroly. A i nad činností těchto pracovníků by se mělo více dohlížet.

Osoby nekontaktní či problematické

Často dochází k případům, kdy statutární orgán dané společnosti nemá ani trvalý pobyt v České republice ani zde nemá doručovací adresu. Tyto osoby se pak často stávají nekontaktními, sice se jim doručí potřebné písemnosti do zahraničí, ale i tak to nemívá žádnou odezvu.

Za vhodné bych tedy považovala, že v případě, že statutární orgán společnosti nemá trvalý pobyt v ČR, tak by měla být v návrhu na zápis uvedena alespoň povinná položka doručovací adresa na území ČR nebo alespoň určení zmocněnce, který by na našem území měl adresu pro doručení písemností. Tímto způsobem je to i řešeno, pokud je návrhatelem na zápis zahraniční osoba, ale u statutárních orgánů to stanoveno není, ten udává v návrhu pouze adresu bydliště, která může být i v zahraničí.

Výhodou by samozřejmě bylo, že by se nemuselo podstupovat složitější doručování písemností do jiné země a jednání se statutárním orgánem by mohlo být méně problematické.

Problém vidím i v tom, že dlužníci si v poslední době velmi oblíbili tzv. virtuální adresy, kde mají své sídla. Vznik těchto virtuálních sídel je spojen hlavně s tím, aby společnosti nemusely ve skutečnosti přesouvat svá sídla, ale i přesto zvýšily svou důvěryhodnost a image, tím že budou virtuálně sídlit na prestižní adrese ve velkých městech. Firmy ale tuto možnost využívají také k tomu, aby se vyhnuly kontrolám či ztížily proces vymáhání daní, protože pokud má podnik virtuální adresu, tak ho nelze přímo zkontaktovat ani najít majetek, který by mohl podléhat exekučnímu řízení.

Řešení bych viděla v tom, že by byl v legislativě stanoven zákaz využívání virtuálních sídel pro potřeby firem. Dle mého názoru by mělo být sídlo firmy tam, kde se opravdu firma

nachází, kde vykonává svou činnost. Tento zákaz by mohl pomoci řešení kontaktu s firmami při vymáhání. Problémem ale je, že virtuální adresy vycházejí ze svobody podnikání a usazování firem, což je jednou ze základních svobod EU a pokud by došlo k tomuto zákazu, tak by to nebylo v souladu s EU. Východiskem by tedy byla pouze změna předpisů Evropských společenství nebo to, že pokud by určitá firma nedostávala svým daňovým závazkům, tak by jí možnost zřízení virtuálního sídla byla odepřena nebo zrušena.

Ukončení podnikatelské činnosti bez zaplacení nedoplatků a založení nové společnosti i ve stejném oboru

Tuto situaci se už snaží řešit zákon o obchodních korporacích, který říká, že pokud výkon statutárního orgánu vedl k úpadku společnosti, tak pak má statutární orgán zákaz vykonávat tuto funkci i v jiných společnostech. Tento zákon myslí i na situace, kdy by statutární orgán porušil tento zákaz a jaké by byly postihy za porušení.

Dále se tuto situaci, jak již bylo popsáno v analytické části, snaží řešit živnostenský zákon. Nijak to ale nezabrání tomu, aby stála za další společností tato osoba, a papírově ji budou řídit jiné osoby nebo společnost přepíše na někoho z příbuzenstva. Také se může stát, a tato situace vůbec není výjimkou, kdy se přepíše společnost například na bezdomovce, zaplatí se mu určitá částka, aby se na něj společnost přepsala, a pak nelze nikoho postihnout, ani toho kdo tímto způsobem společnost přepsal. Dle mého názoru by se tato situace měla hodnotit jako podvod, a ten kdo takto firmu přepíše, by měl být hodnocen tak, že spáchal trestný čin. Také bych navrhla, že pokud subjekt za ty 3 roky začne znovu podnikat a znovu společnost přivede k úpadku, nebo neplatí své dluhy, tak bych pak tuto nemožnost podnikání prodloužila na více let, nebo takovýmto subjektům úplně už zakázala podnikat či možnost být členem statutárního orgánu. Protože pokud již vícekrát záměrně porušili své daňové povinnosti, tak se jedná obvykle o takové lidi, kteří v těchto podvodech budou pokračovat i nadále.

Myslím si, že způsob jakým se zákon o obchodních korporacích a živnostenský zákon snaží řešit tento problém je dobrý, ale jak již bylo popsáno, mohou nastat situace a zcela jistě i nastanou, kdy se tyto ustanovení bude subjekt snažit obejít.

V tomto případě ale nejde o pouhé upravení zákonů. Důležité je také dbát na kontrolu, nastavit takový kontrolní systém, aby nedocházelo k opětovným zápisům těchto osob do obchodního rejstříku, v zakládání nových společností jim zabránit.

Podání návrhu na insolvenční řízení k zastavení exekuce

Dle mého názoru by bylo více logické, aby k zastavení vymáhání docházelo až při rozhodnutí o konkurzu. Důvodem je to, že dlužníci záměrně využívají podání insolvenčního návrhu jako možnosti vyhnout se exekuci, nebo její oddálení, mezitím může dlužník snadno majetek zcizit. Trvá totiž poměrně dlouhou dobu, než se o vyhlášení konkursu rozhodne, musí se totiž posoudit mnoho věcí. Dlužník by sice neměl majetek převádět od nařízení exekuce, ale v této chvíli ještě exekutor nemusí vědět o všem majetku, který dlužník vlastní. Dlužníci pak často svůj návrh na insolvenční řízení stáhnou anebo jen nezaplatí náklady insolvenčního řízení a dojde k zastavení řízení.

Protože k těmto neopodstatněným návrhům docházelo čím dál častěji, tak má soud možnost nařídit tzv. předběžné opatření, které umožňuje provést exekuci i když se podá insolvenční návrh, ale to pouze za podmínek, že existují pro to důvody hodné zvláštního zřetele a neodporuje to zájmu věřitelů. Rizikem zde může být ale to, že se musí prokázat, že jsou splněny obě podmínky pro nařízení předběžného opatření. Ani se nemusí vždy podařit reagovat na insolvenční návrh dlužníka včas.

Uvedu zde pro znázornění příklad, který se stal tohoto roku. Dlužník podal již potřetí insolvenční návrh, buď kvůli oddlužení, nebo kvůli vyhlášení konkursu. V prvním případě návrh neobsahoval podstatné náležitosti, v dalším případě nezaplatil zálohu. Tyto návrhy byly podány, vždy když byla vyhlášena exekuce nebo byla nařízena dražba. Poslední návrh byl podán dokonce pouhých 5 dní před datem dražby, čímž došlo i k jejímu zmaření. Soud sice rozhodl o předběžném opatření, ale z uvedeného můžeme vidět, že na tuto situaci nelze hned reagovat, došlo ke zmaření vydražení, a dražba musí být znovu vyhlášena. (Salvia Kraken, © 2014)

Tyto předběžná opatření tedy mohou situaci vyřešit, ale ne vždy. Proto bych se tedy více přikláněla, aby se těmto falešným insolvenčním návrhům zcela předešlo, a to tím, že by se exekuce zastavovala až při rozhodnutí o insolvenční řízení.

Přístupová práva do registrů

Jak již bylo popsáno, tak ne všichni pracovníci vymáhacího oddělení mají přístupová práva do všech registrů. Důvodem bývá zpoplatnění přístupových práv. Tato situace se dá řešit dvěma způsoby. Jedním je zvýšení poskytnutých finančních prostředků, což se ale nedá velmi ovlivnit. Nebo aby určití pracovníci, kteří mají přístupová práva, vyhledávali informace a tyto informace by pak poskytovaly těm, kteří exekuce provedou.

Spolupráce zúčastněných osob

Spolupráce těchto tzv. třetích osob je velmi důležitá, ale často dochází k nedodržování lhůt k výzvám, nebo jsou odpovědi neúplné. Co se týká svědeckých výpovědí, tak mohou lhát či neuvádět všechny informace.

Zde by mohlo pomoci častější ukládání pořádkových pokut. Tento prostředek se může použít k tomu, aby zúčastněné osoby více spolupracovali se správcem daně. Přínosem by bylo, že by správci daně měli vyšší respekt, a tato spolupráce by se mohla zlepšit. Funkce této pokuty je totiž i preventivní, protože pokud subjektu hrozí uložení pokuty, tak se více mohou snažit splnit si svou povinnost řádně a včas. Primárním cílem ale není zúčastněným osobám hrozit pokutou či trestat, ale dosáhnout svého cíle. Nevýhodou ale je, že zaměstnanci bývají hodně pracovně vytíženi a zabývat se každým nedodržením lhůt a dalšími věci nestíhají. Na druhou stranu je i důležité aby udělování těchto pokut bylo oprávněné, aby to nemělo za následek zbytečné spory se zúčastněnými osobami. Mělo by se totiž jednat zejména o situace, kdy subjekt záměrně maří správu daní či se ani dostatečně neomluví, pokud nedodrží zákonem stanovenou lhůtu. Výše pokuty by také měla být v adekvátní výši, podle toho k jakému porušení a došlo a jak je závažné. Vhodné také je nejdříve volit nižší tedy spíše varovné sankce, a až poté tyto sankce zvyšovat.

V analytické části jsem i uváděla, že je velmi mnoho výzev k součinnosti od soudních exekutorů směřované k správcům daně. Tito pracovníci se pak nevěnují tomu co je jejich cílem, ale řeší odpovědi na tyto výzvy. Tato situace se dá ale velmi těžko vyřešit, protože tato součinnost je velmi důležitá pro samotný proces vymáhání. Je to tedy hlavně na posouzení exekutora, jestli se vždy jedná o opravdu nezbytné výzvy. Dalo by se to řešit pouze doporučením pro exekutory.

Vybavení vymáhacího oddělení

Je velmi potřebné, aby správce daně či vymáhací oddělení mělo co nejlepší možné vybavení, k vymáhání, vyhledávací činnosti, atd. To ale závisí zejména na finančních prostředcích, které jsou poskytnuty na vybavení a to je otázkou rozpočtu. Možným řešením by mohli být úspory na nadbytečných věcech, které ani nejsou nutné a z těchto ušetřených peněz nakupovat vybavení, které je opravdu potřebné. Jednou z možností by bylo například ušetření na nadbytečném tisku dokumentů.

Pokud by se získaly finanční prostředky, tak by se měli kupovat např. kvalitnější tiskárny, protože se na těchto odděleních tiskne opravdu velké množství dokumentů, a tiskárny se

často porouchají. Dále by se mohlo poskytovat více notebooků, které jsou velmi důležité zejména u dražeb, kdy se musí sepsat protokol o provedené dražbě (zapisují se zde dražby jednotlivých předmětů, dražební podání, atd.). Všechno také závisí na velikosti pracoviště, malému pracovišti o pár lidech například bude stačit jeden notebook, ale pro velké pracoviště to určitě není dostatečné.

Nemajetnost dlužníků

Návrhy na zahájení insolvenčního řízení se často podávají až velmi pozdě, kdy už dlužník nevlastní žádný majetek nebo hodnota jeho majetku je velmi nízká. Tato situace se dá částečně řešit tím, že správci daně se více zaměří včasné zajištění pohledávek na daních. Na včasné a řádné zajištění těchto pohledávek je totiž vymáhání daní závislé. Vzhledem ke stále se zvyšujícímu neplacení daní, je důležité zajištění věnovat také stále vyšší pozornost. Je potřeba také sledovat signální informace o tom, jak subjekty plní své platební závazky, zjišťovat informace o jejich možném úpadku.

8.4 Řešení aktuálních témat ohledně soudních exekutorů

V části identifikace problémů s nedoplatky byly popsány tyto aktuální témata z pohledu problémových situací, které by se jimi mohly vyřešit. Tady už budou popsány důvody, které jsou pro nebo proti zavedení těchto opatření, tedy co by mohlo být přínosem a co rizikem.

8.4.1 Teritorialita exekutorů

Důvody pro zavedení této teritoriality:

- Účastníci řízení by měli mít stejné postavení- exekutor by měl sídlit v úměrné vzdálenosti od bydliště či sídla dlužníka a to z důvodu, aby se mohl dlužník účastnit řízení a přitom nemusel absolvovat neúměrně velkou vzdálenost, opak totiž vede ke snížení reálné možnosti účastnit se exekučního řízení. Pokud by totiž dlužník chtěl například nahlédnout do spisu, tak by to bylo spojeno s opravdu velkými náklady.
- Čím je vyšší vzdálenost sídla exekutora od sídla nebo bydliště dlužníka, tak tím více se zvyšují náklady exekuce. I pro samotného exekutora či jeho pracovníky není velmi výhodná vysoká vzdálenost, protože pak se hodně času tráví na cestách do místa výkonu, a to není efektivní. Tyto náklady budou sice exekutorovi proplaceny, ale zase na úkor dlužníka.

- Exekutoři by neměli být konkurenti, kteří se snaží o získání co nejvyššího počtu exekucí
- Přínosem teritoriality exekutorů by mohlo být také zlepšení pověsti soudních exekutorů u veřejnosti, měli by být vlastně zástupci státu, kteří objektivně vykonávají právo a šetří práva věřitelů i dlužníků
- Zavedením by už neměly mít žádnou váhu přátelské vazby oprávněných či advokátů s exekutory
- Při exekuci prodejem nemovité věci by bylo výhodnější, aby exekutor byl z oblasti, kde sídlí či bydlí dlužník. Je totiž velmi pravděpodobné, že tato nemovitá věc se bude nacházet v okolí místa pobytu dlužníka. Pokud posudek bude vypracovávat znalec, který působí tam, kde sídlí exekutor, tak se může snížit objektivita posudku. Když se bude snažit exekutor této neobjektivitě předejít, tak vznikají zase další náklady s hledáním vhodného znalce, který zná danou oblast.
- Když exekutor vykonává svou činnost, tam kde má i své sídlo, tak má i větší informace o institucích, se kterými spolupracuje, např. o finančních úřadech, katastrálních úřadech.
- Exekutor by měl také provádět kontrolu svých pracovníků, kteří pracují v terénu. Jak ale mohou být efektivně kontrolováni, když provádějí svou činnost na druhém konci republiky? Tento problém se ale netýká pouze pracovníků exekutora, ale i kontroly exekutora soudem. (Polanský, 2010, s. 3-4)

Důvody proti zavedení:

- Snížila by se tím výrazně motivace exekutorů k co nejlepším výkonům či inovacím, čím by se snížila i vymahatelnost
- Také postavení oprávněného, kdy by se už nemohl rozhodnout pro exekutora, by výrazně pokleslo
- Exekutoři, kteří mají například ročně pouze několik stovek případů, by mohli být zahlceni mnohonásobně více případy. To by mohlo vést k problému s tím, že tyto úřady nemají zkušenosti s tak rozsáhlým počtem spisů a u menších úřadů či teprve nedávno založených by to mohlo vést ke kolapsu.
- Pokud by bylo u teritoriality rozhodující místo bydliště dlužníka uvedené v evidenci a ve skutečnosti pobývá na úplně jiném místě, tak by mohly znovu nastat problémy.

- Pravděpodobně by se musely požadovat zálohy po oprávněných, a to zejména kvůli tomu, že by se musel posílit administrativní tým. To by ale mohlo vést ke snížení motivace exekutorů.

Určitým kompromisem by mohla být částečná teritorialita soudních exekutorů. A to taková, že teritorialita by byla zavedena v rámci státních či polostátních institucí, u soukromých institucí a občanů by byl zachován současný systém. Když se dělala anketa mezi exekutory v roce 2010, tak většina byla pro čistý územní princip.

Otázkou také zůstává, že pokud by opravdu došlo k přijetí principu teritoriality, tak jaký typ by se uplatňoval, jestli dělení podle krajů či okresů. V rámci Exekutorské komory je prozatím preferovaná varianta podle krajů. Rizikem u okresní teritoriality je to, že by se exekutoři v rámci menších okresů nemuseli uživit, to by mělo za následek snížení vymahatelnosti.

8.4.2 Zestátnění soudních exekutorů

Důvody pro zavedení:

- Exekutoři by byli placeni soudem, ne podle výše vymoženého dluhu, tím by došlo ke spravedlivějšímu vymáhání
- Nedochovalo by k nešťastným případům, kdy se exekutoři snažili vymoci dlužnou částku za každou cenu, bez ohledu na dlužníka

Důvody proti zavedení:

- Efektivita vymáhání by byla velmi nízká, od zavedení soudních exekutorů se totiž vymahatelnost výrazně zvýšila
- Vyžádalo by si to přijetí mnoha dalších státních pracovníků a zvýšení nákladů resortů justice na stovky milionů Kč
- Exekutoři by neměli motivaci k vymáhání
- Soudní exekutoři existují ve většině států Evropy

K zestátnění soudních exekutorů pravděpodobně v blízké budoucnosti nedojde. Větší šanci na úspěšnost má spíše zavedení teritoriality soudních exekutorů, kterou by se mohlo hodně věcí vyřešit, zejména kšeftování s dluhy a neúměrně vysoké náklady na exekuci. Proti opětovnému zestátnění soudních exekutorů existuje mnoho negativních věcí, kterých by se tím mohlo dosáhnout, zejména velmi nízká vymahatelnost, která zde byla před jejich zavedením do roku 2001.

8.5 Shrnutí

Na základě provedené analýzy a identifikace problémů s daňovými nedoplatky jsem navrhla možná opatření a změny, které by mohly vést ke zlepšení této stále se zhoršující situace s nedoplatky na daních.

Prvním krokem je těmto nedoplatkům předcházet, pokud je to možné. Důležité je, aby subjekty znali termíny pro placení daní, byli informováni o možných následcích, pokud daň nebude včas a řádně splacena. Nesmírně důležitou věcí je také spolupráce se správcem daně popřípadě s exekutorem, může se tím předejít mnohým problémům.

Také je potřeba aby zákony (daňový řád, insolvenční zákon, atd.) byly stanoveny přesně, srozumitelně, přehledně a aby napomáhaly úspěšnému vymáhání nedoplatků. Tyto právní předpisy by ale neměly být neustále pozměňovány. K úspěšnému řešení daňových nedoplatků ale dochází nejen změnami zákonů, ale také zlepšováním a modernizací finanční správy, zlepšováním vybavení vymáhacích oddělení, atd. Jako velmi důležité také považují, aby se zavedla určitá opatření, která by mohla pomoci řešit problémy s vymáháním. Tyto možná opatření byly navrhnuty v této kapitole diplomové práce.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo poskytnout ucelený obraz o problematice daňových nedoplatků, poukázat na problémy s nedoplatky na daních a navrhnout určité změny, které by mohly pomoci při boji s daňovými nedoplatky u přímých daní, včetně výhod či rizik těchto návrhů.

Práce je rozdělena do 8 hlavních kapitol. Teoretické i praktické části jsou věnovány 4 kapitoly. V teoretické části jsou poskytnuty základní informace o daních, daňových nedoplatcích a zejména jednotlivé způsoby a procesy vymáhání daní, nejpodrobněji je popsána daňová exekuce a v ní obsažený proces dražby. Dále je popsáno insolvenční řízení, vymáhání soudním exekutorem a soudy. I když se vymáhání soudy již u daňových nedoplatků neuplatňuje, tak je zde uveden z důvodu, že analýza se týká i minulých let, kdy byl tento způsob ještě možný.

V analýze zpočátku věnuji pozornost celkovým daňovým nedoplatkům a zejména nedoplatkům u přímých daní. Největší četnost nedoplatků je u daní z příjmů právnických a fyzických osob. Je to dáno i tím, že tyto daně představují i nejvyšší inkaso u přímých daní. K výraznému zvýšení výše daňových nedoplatků od roku 2010 došlo u daně z příjmů právnických osob a u daně z příjmů vybíraných srážkami. Výše nedoplatků u daně z příjmů fyzických osob se naproti tomu výrazně snížil a to hlavně z důvodu snížení daňové povinnosti u FO podávajících daňové přiznání. Příčinou snížení daňové povinnosti je stoupající objem paušálních výdajů a uplatňování zvýhodnění na dítě. Od roku 2013 ale došlo k určitému omezení paušálních výdajů, a to stanovením maximální částky. Z hlediska majetkových daní se částka nedoplatků zvýšila pouze u silniční daně.

Dále se zabývám zajištěním daně, a to zástavním právem a zajištěním zajišťovacím příkazem. Zajištění daně je totiž velmi důležité pro proces případného vymáhání daně, je zde totiž vyšší stupeň jistoty, že opravdu dojde k zaplacení daně. V analýze se také věnuji vývojem vymožených nedoplatků u daně z příjmů od roku 2010 do 2013, u všech druhů přímých daní výše vymožených nedoplatků poklesla, a to i z důvodu nedobytnosti, které jsem identifikovala v další kapitole, patří sem například nekontaktní dlužníci, zánik jedné společnosti a ihned založení další s podobným či stejným předmětem podnikání, statutární orgán firmy není funkční.

Konec analýzy je věnován podílem vymáhaných a vymožených nedoplatků v rámci jednotlivých způsobů daňové exekuce a poté ještě vymáhání soudním exekutorem, soudem

či uplatněním pohledávky v insolvenčním řízení. Nejčastějším způsobem vymáhání daňovou exekucí je přikázáním pohledávky z účtu, jedná se i o nejvíce efektivní způsob, kterým se daňové nedoplatky mohou v daňové exekuci vymoci. Méně efektivním je prodej movitých a nemovitých věcí, protože o tyto věci není až takový zájem od veřejnosti a nemovitá věc bývá zatížena zástavním právem jinými věřiteli.

V další části jsou identifikovány chyby daňových subjektů, které vedou k nedoplatkům, nejasnosti v daňovém řádu a problémy s vymáháním u daní z příjmů. Všechny tyto chyby či nejasnosti je důležité vyřešit. Jsou zde také popsány aktuální otázky týkající se vymáhání, a to zejména teritorialita soudních exekutorů.

Poslední kapitola této práce je věnována již samotným návrhům na zlepšení situace spojené s daňovými nedoplatky. V návrzích jsem vycházela z analýzy a zjištěných problémů s nedoplatky. Nejdříve jsem popsala určitá pravidla pro daňové subjekty, aby se mohlo předejít či rychle vyřešit nedoplatky na daních, například větší spolupráce se správcem daně, či informovanost o lhůtách pro placení daní. Navrhla jsem i určitá zlepšení, která by mohla řešit problémy s vymáhacím procesem včetně výhod a nevýhod, které by mohly zavedením těchto návrhů vzniknout. Například u statutárního orgánu, který nemá trvalý pobyt v ČR, bych navrhla, aby alespoň jeho doručovací adresa byla na území ČR, vylepšilo by se tím jednání s tímto orgánem a odpadlo by složité doručování písemností do zahraničí. V rámci vyšší spolupráce zúčastněných osob bych zase navrhla více udělovat pořádkové pokuty, atd.

Na základě výše uvedeného usuzuji, že práce splnila svůj cíl, zásady pro zpracování diplomové práce a byly navrženy možné změny, které by mohli pomoci v boji s daňovými nedoplatky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

ALINK, Matthijs and Victor VAN KOMMER, 2011. *Handbook on Tax Administration*. Amsterdam: IBFD Publications BV, 360 s. ISBN 978-90-8722-102-7.

BAKEŠ, Milan et al, 2012. *Finanční právo*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 552 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

BREBURDA, Jan, 2013. *Exekuce srážkami ze mzdy 2013*. 1. Vyd. Olomouc: ANAG, 376 s. ISBN 978-80-7263-758-4.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA, Ivan TOMAŽIČ a kolektiv, 2009. *Finanční a daňové právo*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 525 s. ISBN 978-80-7380-155-7.

KOBÍK, Jaroslav a Alena KOHOUTKOVÁ, 2010. *Daňový řád s komentářem: [2011]*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 960 s. ISBN 978-80-7263-616-7.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2009. *Daňová teorie- Úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, a. s., 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

MARKOVÁ, Hana, 2014. *Daňové zákony 2014: Úplná znění platná k 1. 1. 2014*. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-80-247-5171-9.

NIGHTINGALE, Kath, 2002. *Taxation 2001-2002: Updated: Theory and Practice Updated for 2002-2003*. 4th ed. Harlow: Pearson Education Limited, 696 s. ISBN 0273-65573-6.

SOVOVÁ, Olga a Zdeněk FIALA, 2009. *Základy finančního a daňového práva*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 208 s. ISBN 978-80-7380-223-3.

STEJSKAL, Jan, 2008. *Daňová teorie a politika: pro kombinovanou formu studia 1. díl*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 94 s. ISBN 978-80-7395-097-2.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, 2010. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 356 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

WINTEROVÁ, Alena, 2011. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde, 712 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

Legislativa

ČESKO, 2001. Zákon č. 120/2001 ze dne 28. února 2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 48, s. 3029 – 3059 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=120/2001&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2006. Zákon č. 182/2006 ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 62, s. 2130 – 2224 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=182/2006&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2009. Zákon č. 280/2009 ze dne 22. července 2009 daňový řád. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 87, s. 4038 – 4140 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=280/2009&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2011. Zákon č. 456/2011 ze dne 23. prosince 2011 o Finanční správě České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 157, s. 6066 – 6080 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=456/2011&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2012. Zákon č. 89/2012 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 33, s. 1026 – 1365 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2013. Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 ze dne 9. října 2013 o dani z nabytí nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 132, s. 5982 – 5993 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=340/2013&typeLaw =zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Elektronické zdroje

Doing Business, © 2014. *Doing Business 2014* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-full-report.pdf>

EKČR, © 2009. *Náklady spojené s exekučním řízením* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/?p=kk>

Finanční správa, © 2013 – 2014. *Informace o činnosti daňové správy ČR za rok 2012* [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/financni-sprava-cr/vyrocní-zpravy-a-související-dokumenty/2012>

Finance, © 2014. *Inkaso daní v ČR* [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-cr/inkaso-dani/>

IPrávník, © 2013. *Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_8631/velke-zmeny-exekucniho-prava-od-1-ledna-2013.aspx

NKÚ, © 2013. *Informace z kontrolní akce NKÚ č. 13/02* [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/assets/media/informace-13-02.pdf>

POLANSKÝ, Petr, 2010. Územní působnost soudního exekutora. *Komorní listy* [online]. Brno: EKČR. březen 2010, č. 2, s. 3-4 [cit. 2014-04-06]. ISSN 1805-109X. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/komorni-listy/192-archiv-casopisu?w=>

PS PČR, © 2008. *Důvodová zpráva k daňovému řádu* [online]. [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=52503

Salvia Kraken, © 2014. *Usnesení Krajského soudu v Praze* [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/KSPH71INS5320/2014>

Ostatní zdroje

Interní materiály Finanční správy

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADIS	Automatizovaný daňový informační systém
atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
DPFO	daň z příjmu fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmu právnických osob
EKČR	Exekutorská komora České republiky
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
h	hektolitr
Kč	Koruna česká
l	litr
mil.	milion
mld.	miliarda
např.	například
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
PO	právnická osoba
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
Sb.	sbírka zákonů
t	tuna
tab.	Tabulka
tzv.	tak zvaný
ZSDP	Zákon o správě daní a poplatků

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Daňové nedoplatky za rok 2013 (vlastní zpracování)	38
Graf 2. Vývoj nedoplatků za rok 2010 až 2012 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013)	48
Graf 3. Určení příslušnosti soudních exekutorů v Evropě (vlastní úprava dle EKČR, © 2010).....	64

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Zajištění daní (vlastní zpracování)	20
Obr. 2. Vymáhání daňových nedoplatků (vlastní zpracování)	24
Obr. 3. Způsoby daňové exekuce (vlastní zpracování)	25
Obr. 4. Náklady exekuce (vlastní zpracování dle EKČR, © 2009)	55

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Vývojové trendy daňových nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014)	37
Tab. 2. Vývojové trendy odepsaných nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013; interní materiály).....	37
Tab. 3. Inkaso přímých daní (vlastní úprava dle Finance, © 2014).....	39
Tab. 4. Procentuální rozbor nedoplatků u přímých daní za rok 2010 až 2012 (vlastní zpracování).....	40
Tab. 5. Vývoj nedoplatků na kumulovaném inkasu přímých daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování)	40
Tab. 6. Vývojové trendy nedoplatků u daní z příjmů za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování).....	41
Tab. 7. Srovnání výpočtu daňové povinnosti za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování)	42
Tab. 8. Vývojové trendy nedoplatků u majetkových daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování).....	43
Tab. 9. Vývoj v oblasti zajištění daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)	45
Tab. 10. Vývoj v oblasti zástavního práva za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)	46
Tab. 11. Vývoj u vymáhaných a evidovaných nedoplatků za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)	47
Tab. 12. Vývoj vymáhaných a evidovaných nedoplatků u daně z příjmů za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle NKÚ, © 2013; interní materiály)	47
Tab. 13. Vývoj vymožených nedoplatků u přímých daní za rok 2010 až 2013 (vlastní zpracování dle interních materiálů).....	49
Tab. 14. Vývoj vymáhaných a vymožených nedoplatků podle jednotlivých způsobů daňové exekuce za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály)	50
Tab. 15. Vývoj vymáhaných a vymožených nedoplatků dle ostatních způsobů exekuce za rok 2012 a 2013 (vlastní zpracování dle Finanční správy, © 2013 – 2014; interní materiály).....	51
Tab. 16. Doba trvání insolvenčního řízení (vlastní zpracování dle Doing Business, © 2014).....	52

SEZNAM PŘÍLOH

Bez příloh